

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Anti-imigrační politiky pravicově-populistických stran
v Evropě**

Anna Szobonyová

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

**Anti-imigrační politiky pravicově-populistických stran
v Evropě**

Anna Szobonyová

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Petr Jurek

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Mgr. Petru Jurkovi za věnovaný čas, cenné rady a připomínky poskytované během psaní předložené bakalářské práce.

Obsah

1. Úvod	6
2. Vymezení vybraných stran a charakteristika jejich ideologie	10
2.1. Vymezení pravicově-populistických stran	10
2.2. Charakteristika programatik stran se zaměřením na anti-imigrační politiky ..	13
2.3. Formy politické komunikace	14
2.4. Anti-imigrační politiky stran jako nástroj sekuritizace imigrace	16
3. Historicko-politické pozadí vzniku anti-imigračních politik v Evropě	21
4. Vývoj imigrace do Švýcarska, Norska, Nizozemska	23
4.1 Švýcarsko.....	23
4.2 Norsko	26
4.3 Nizozemsko	28
5. Anti-imigrační politiky zkoumaných stran	29
5.1 Švýcarsko.....	30
5.2 Norsko	35
5.3 Nizozemsko	40
6. Závěr	44
7. Seznam použitých zdrojů	47
7.1 Odborné publikace a články	47
7.2 Internetové zdroje	49
8. Resumé	52
Seznam tabulek	53
Seznam obrázků	53
Seznam příloh	54

1. Úvod

Předložená bakalářská práce se zabývá anti-imigračními politikami vybraných pravicově-populistických stran v Evropě. Práce má dvě výzkumné otázky, které se pokusíme v rámci naplnění cíle zodpovědět. První se týká obsahu programu zkoumaných stran, tedy jakou společnou ideologii strany sdílí a jaký tato ideologie má vliv na jejich programatiku. Druhá výzkumná otázka se zaměřuje na komunikaci programu, tedy pomocí jakých prostředků se zkoumané strany na veřejnosti prezentují a jakým způsobem zdůvodňují svůj anti-imigrační postoj.

V posledních letech můžeme sledovat sílící projevy anti-imigračních nálad v Evropě. Tyto nálady jsou výsledkem sekuritizace imigrace, která označila imigranty za hrozbu. K sekuritizaci došlo v 80. letech, kdy anti-imigrační pravicově-populistické strany představily své anti-imigrační politiky. Tyto politiky tak považujeme za nástroj sekuritizace. Strany díky tomu nastolily nové téma – imigraci. Na to začaly reagovat i další politické strany a v 90. letech i jednotlivé vlády. Vlády v reakci na to představily nové imigrační a azylové zákony, které mají za cíl omezit imigraci.

Pro předloženou bakalářskou práci byly zvoleny strany, které považujeme za anti-imigrační. Jsou jimi norská Pokroková strana (*Fremskrittspartiet*, FrP), nizozemská Strana pro svobodu (*Partij voor de Vrijheid*, PVV) a Švýcarská lidová strana (*Schweizerische Volkspartei*, SVP). Tyto strany se nacházejí v politických systémech liberálních demokracií. FrP, SVP a PVV také spojují některé stejné charakterové rysy, které se u nich vyskytují v určitých oblastech. Proto má smysl zkoumané strany klást vedle sebe v rámci jedné práce. Strany jsme definovali jako pravicově-populistické s extremistickými a radikálními sklony nacházejícími se v krajní části politického spektra, pro které je typický nacionalismus, konzervatismus, xenofobní tendence a politické vůdcovství.

Zkoumané strany si dokázaly vybudovat stálou voličskou základnu, a to z části díky snaze o prosazení restriktivních imigračních zákonů. Na základě sekuritizace imigrace jsou imigranti vnímáni řadou občanů jako hrozba, kterou je nutno eliminovat. Strany imigranty nazývají hrozbou pro národní identity, zdůrazňují vysokou kriminalitu mezi cizinci v jednotlivých hostitelských státech, prezentují imigranty jako zátěž sociálního systému, upozorňují na tlak, který imigranti vyvíjí na pracovní trhy a v případě muslimských imigrantů varují před možnou islamizací Evropy. Strany v rámci svých kampaní bojují za snížení imigrace, která podle nich v Norsku, Nizozemsku a Švýcarsku dosáhla kritického stupně. Zajímavé je, že strany nebrojí pouze proti mimoevropským přistěhovalcům, máme tím na mysli převážně muslimy, ale i proti imigrantům z členských států Evropské unie. Proti muslimům se nejsilněji staví PVV, která je známá svým anti-islámským cítěním. Pozice SVP, FrP a PVV jsou z velké části silné proto, že adekvátním způsobem reagují na imigraci, která je řadou občanů považována za hrozbu. V programatikách stran nalezneme anti-imigrační politiky již od 80. let a můžeme je považovat za jejich nejvýraznější politiky.

Postup zpracování práce se odvíjel od výše uvedených cílů. Nejdříve byla provedena rešerše odborné literatury, článků a relevantních zdrojů z internetových stránek. Práce vychází převážně ze zahraničních zdrojů. V teoretické části se opíráme zejména o publikace Case Muddeho, Petra Černého a Jana Charváta. Část teoretické roviny, která se zabývá sekuritizací imigrace, vychází z díla Kodaňské školy. Praktická část předkládané práce čerpá z odborných článků a relevantních internetových zdrojů. Veškeré teoretické poznatky čerpané z výše uvedeného byly zpracovány pomocí metody deskripce a doplněny statistickými daty o vývoji imigrace do Švýcarska, Norska a Nizozemska. V práci jsme využili metodu primární a sekundární analýzy dat

Práce je rozdělena do šesti kapitol, které se dále dělí na podkapitoly. Po úvodu, který má za úkol uvést čtenáře do dané problematiky a představit obsah a strukturu práce, následuje teoretická část, která se skládá ze tří kapitol. Pátá kapitola je praktická a je zde aplikována teorie z předchozí části. Závěr celé práce je syntézou předešlého textu, v rámci níž dojde k zodpovězení výzkumných otázek.

První kapitola teoretické části se věnuje vymezení pravicově-populistických stran a charakteristice jejich ideologie. Kapitola se skládá ze čtyř podkapitol. První podkapitola se zabývá vymezením pravicově-populistických stran. Strany jsme definovali jako pravicově-populistické, které se díky svým určitým rysům řadí do stranické rodiny krajně pravicových stran. Ve druhé podkapitole je uvedena charakteristika programatik stran se zaměřením na anti-imigrační politiky. Pomocí těchto politik strany upozorňují na nebezpečí sílící imigrace do vlastních hostitelských států. To se promítá i do kampaní, v nichž se objevuje apel na kontrolu a regulaci imigrace, včetně zpřísnění azylových zákonů. Třetí podkapitola je věnována formám politické komunikace typických pro pravicově-populistické strany. Mezi tyto formy komunikace řadíme populismus a politické vůdcovství ve smyslu silné osoby lídra. Díky populismu a charizmatickému vůdci, který slouží jako hlavní mluvčí, strany prezentují svá stanoviska a anti-imigrační postoje. Čtvrtá podkapitola představuje anti-imigrační politiky jako nástroj sekuritizace imigrace a doplňuje politologický přístup, který je podle nás příliš objektivistický. Zastáváme názor, že je vhodné reflektovat i subjektivní přístup, hlavně v oblasti anti-imigračních politik. Politologický objektivistický přístup nedokáže podle nás zcela vysvětlit a obsáhnout oblast anti-imigračních politik pravicově-populistických stran, a to hlavně v rovině politické komunikace. Při vymezení imigrace jako hrozby čerpáme z tezí Kodaňské školy.

Třetí kapitola se zabývá historicko-politickým pozadím v Evropě, na němž se formoval anti-imigrační postoj vybraných politických stran. Postoj států k migraci ovlivnilo jejich konstituování do národních státních jednotek. Je zajímavé, že před vznikem národního státu a jeho státní politiky, bylo na pracovní imigraci pohlíženo pozitivně. Později však došlo k obratu a imigranti začali být chápáni jako vážný problém a poté dokonce jako hrozba pro obyvatele hostitelských států. K tomu došlo, když byla imigrace sekuritizujícími aktéry, tedy anti-imigračními stranami, označena za hrozbu. Do druhé světové války považujeme Evropu za emigrační kontinent, tento trend se však začal měnit po konci války. Od druhé poloviny minulého století do Evropy mívá vlny imigrantů, přičemž jejich intenzita se měnila v závislosti na ekonomické situaci. Do přelomu 80. a 90. let byly imigrační a azylové zákony mírné a umožňovaly téměř masovou imigraci. Od 90. let dochází k formulaci přísnějších

imigračních a integračních politik řady evropských vlád, protože imigrace začala být vnímána jako hrozba na základě sekuritizace v 80. letech.

Ve čtvrté kapitole jsou představena statistická data o vývoji imigrace do Švýcarska, Norska a Nizozemska. Tato kapitola obsahuje několik tabulek a obrázků, jež čtenáři představí vývoj imigrace a počet imigrantů, který v současné době v jednotlivých státech žije. Čerpali jsme z oficiálních údajů statistických úřadů.

Pátá kapitola je praktická a je zde aplikována teorie z předchozí části stati. Zkoumané strany jsou anti-imigrační a jejich anti-imigrační politiky stály u procesu sekuritizace imigrace. V současné době tyto politiky můžeme označit za rasistické, xenofobní a podporující segregaci imigrantů. Tyto politiky jsou součástí programatik, které jsou produktem ideologie jednotlivých stran. Strany vyjadřují anti-imigračními politikami svůj postoj k imigrantům, které vnímají jako nežádoucí segment populace. Jejich kampaně jsou rasistické a xenofobní. Toto jednání má však legitimitu, kterou strany obdržely od občanů – referenčního objektu. V kapitole jsou uvedeny konkrétní kampaně zkoumaných stran, jejich iniciativy a manifesty. Je zde také popsáno jejich chování na veřejnosti vůči imigrantům.

Závěrečná kapitola je syntézou předešlého textu, v rámci níž jsou zodpovězeny výše zmíněné výzkumné otázky. Zároveň jsou zde zhodnoceny jednotlivé anti-imigrační politiky zkoumaných stran a popsány rozdíly, které se mezi nimi vyskytují.

2. Vymezení vybraných stran a charakteristika jejich ideologie

První kapitola teoretické části se věnuje vymezení pravicově-populistických stran a charakteristice jejich ideologie. Bude zde představena definice zkoumaných stran, charakteristika jejich programatik se zaměřením na anti-imigrační politiky, dvě základní formy politické komunikace – populismus a politické vůdcovství a anti-imigrační politiky jako nástroj sekuritizace imigrace.

2.1. Vymezení pravicově-populistických stran

FrP, SVP a PVV jsme se rozhodli na základě typických rysů, kterými disponují, zařadit do stranické rodiny krajně pravicových stran. Mezi tyto rysy patří radikální a extremistické tendence a pravicový populismus. Pro zkoumané strany je také typický nacionalismus a xenofobie. S tímto konceptem budeme v teoretické kapitole pracovat, abychom čtenáři mohli představit jejich ideologii, od které se odvíjí programatika, vystupování na veřejnosti a způsob obhajování anti-imigračních postojů.

Fenomény krajní pravice, populismu, extremismu, radikalismu, nacionalismu a konzervatismu se zabývá mnoho odborníků. Část z nich přináší vlastní vymezení a definice, které se v některých bodech od sebe liší. Práce se v tomto ohledu opírá zejména o dílo Case Muddeho, Petra Černého a Jana Charváta¹. Zkoumané strany jsou zde na základě těchto zdrojů definovány jako pravicově-populistické s extremistickými a radikálními sklony nacházejícími se v krajní části politického spektra, pro které je typický nacionalismus, konzervatismus, xenofobní tendence a politické vůdcovství. V následujících kapitolách budeme pracovat pouze s termínem pravicově-populistické strany, neboť pravicové zaměření a populismus jsou hlavními rysy zkoumaných stran.

¹ V teoretické části práce jsme se rozhodli vycházet zejména z díla Case Muddeho, protože patří mezi uznávané odborníky na pravicové strany a řada dalších autorů na něj ve svých dílech odkazuje a vychází z jeho koncepcí. Z Petra Černého a Jana Charváta čerpáme, protože jejich díla shledáváme kvalitními a přínosnými. Rovněž si myslíme, že je vhodné dílo zahraničního autora doplnit o publikace autorů českých.

V úvodu je třeba poznamenat, že neexistuje jedna platná univerzální definice toho, co je populismus. Proto se v práci přikláníme k definování populismu jako součásti ideologie zkoumaných stran a způsobu jejich politické komunikace. Populismus jsme vztáhli vyloženě na případ anti-imigračních postojů a politik. Jako součást ideologie se populismus projevuje v odmítání vládních politik, ne však v tom smyslu, že by se snažil o narušení demokracie nebo politického systému, protože nenavrhuje komplexní alternativu k současné organizaci společnosti. Nekritizuje demokracii jako takovou, ale některé její organizační formy. Populismus lze tedy v tomto smyslu chápat jako demonstraci nespokojenosti se stávajícím fungováním politik, které jsou řízeny kritizovaným establishmentem (de Raadt – Hollanders – Krouwel, 2004: 3).

Cas Mudde charakterizuje pravicově-populistické strany jako radikální. My do jisté míry vycházíme z jeho konceptu, nicméně zkoumané strany neřadíme přímo a pouze do radikálních pravicově-populistických stran, ale do krajně-pravicových s tím, že radikální a populistická rétorika je jedním ze znaků těchto stran. Radikální pravicově-populistické strany úzce souvisí s nacionalismem. Stejně jako pravicově-extremistické strany se aktivně staví proti imigrantům, kteří podle nich narušují integritu národa. Strany často využívají nejen v rámci svých kampaní hesla, která svým obsahem dávají jasně najevo jejich názor na imigraci, multikulturalismus a integraci cizinců. Hesla typu *Nizozemí je pouze pro Nizozemce* nejsou ničím výjimečným. Radikální pravicově-populistické strany se v rámci svých programů zaměřují také na vedoucí roli kultury. Uznávají sice existenci minorit v rámci národních států, nicméně ve státě musí být pouze jedna oficiální národní kultura (Mudde, 2007: 138-144).

Podle Muddeho (2007: 145) uznává v dnešní době většina radikálních pravicově-populistických stran možnost asimilace a integrace přistěhovalců do majoritní společnosti hostitelské země. Mezi tyto strany se řadí i FrP, která roku 1993 představila návrh na integrační politiku Norska. FrP sice vystupuje proti přistěhovalcům, zároveň však dodává, že jejich integrace je nutná, aby se mohlo zamezit případným konfliktům. Najdou se zde ale i strany, které toto odmítají. Tvrdí, že asimilace a integrace osob z kulturně a nábožensky odlišných okruhů není možná,

protože lidé pocházející z mimoevropských států nesdílejí s Evropany téměř žádné společné kulturní rysy. Absence kulturní spřízněnosti je dle jejich názoru překážkou asimilace a integrace, a proto by mělo být imigraci z regionů mimo Evropu zamezeno. Tento názor, který zastávají SVP a PVV, se stal jedním z jejich argumentů proti mimoevropské imigraci.

Zkoumané strany za radikálně pravicově-populistické přímo nepovažujeme, protože se přikláníme k tomu, že jejich jisté tendence jsou spíše extremistické. Extremismus se projevuje zejména v oblasti nacionalismu, který je v případě těchto stran silně provázán s xenofobií. V praxi se projevuje kladením vlastního etnika do popředí a jeho celkovým vyšším hodnocením. Nacionalistický extremismus se u stran projevuje tím, že odmítají rovnost všech lidí, upřednostňují vlastní národ a zaměřují se proti cizincům. Nacionalistický extremismus zkoumaných stran můžeme v řadě případů spojit s rasismem a nesnášenlivostí vůči jiným náboženstvím. To se promítá do imigračních politik stran. Jiné rysy, kterými disponují pravicově-extremistické subjekty, se u nich nevyskytují. Máme tím na mysli například pohrdání demokratickým zřízením, snahu o militarizaci státu nebo o změnu politického systému. Zároveň, i když mají tyto strany extremistické tendence, nejsou rozhodně čistě extremistické, protože by jinak tíhly k anti-systémovosti a anti-demokratičnosti. To se ale v jejich případech neprojevuje (Černý, 2005: 28-41).

V posledních letech sílí voličská podpora pravicově-populistických stran v západní Evropě. Řadě těchto subjektů se podařilo ve volbách získat i mandáty, což značí reálnou náklonnost voličů k těmto stranám. Za jejich úspěchem mimo jiné stojí způsob, jakým reagují na aktuální dění a nálady ve společnosti a uchýlení se k populismu. Tyto strany se často veřejně staví do role jediných skutečných obránců kulturních a národních hodnot a zájmů běžných občanů. To je samozřejmě jen image a populistický postoj. Nicméně voliči na to slyší. Zároveň tyto strany předkládají k celospolečenské diskuzi řadu ožehavých otázek, které jsou ve společnosti aktuální. Dalšími faktory, díky nimž se strany mohly etablovat, byly stranické systémy a ekonomická a společenská situace. Lze očekávat, že trend rostoucí oblíbenosti pravicově-populistických stran u voličů hned nezmizí.

2.2.Charakteristika programatik stran se zaměřením na anti-imigrační politiky

V programatikách anti-imigračních stran je silně znatelný nacionalismus, který definuje vlastní národ jako něco exkluzivního. Strany chápou národ na základě tohoto přístupu jako organickou jednotku, pro níž je typická společná sdílená identita jejích členů. Tato identita je založena na společných předcích, stejných kulturních tradicích a historicko-politickém vývoji. Toto vnímání národa neumožňuje do něj z principu zahrnout imigranty, tedy etnicky, nábožensky a kulturně odlišné segmenty populace (Charvát, 2007: 32). Zkoumané strany vnímají vlastní národ jako něco jedinečného, co za žádných okolností nesmí být narušeno cizími vlivy. V programatikách se to projevuje vyvíjením tlaku na vyloučení nebo eliminování cizích prvků z vlastního národního státu. V první řadě se jedná o mimoevropské přistěhovalce, kteří přinášejí do Evropy vlastní identitu, kulturu, náboženství, zvyky. Jsou to lidé, kteří mají jiné předky než majoritní společnost v daných hostitelských státech.

Pro programatiky zkoumaných stran je typická anti-imigrační rétorika, pomocí níž upozorňují na problematiku imigrace. Anti-imigrační politiky těchto stran lze vnímat jako jedny z jejich nejvýraznějších politik. V programatikách se strany zaměřují převážně na mimoevropské imigranty, protože podle nich narušují homogenost evropské kultury. Strany v této souvislosti upozorňují na problém kulturního rozdílu mezi majoritní společností a minoritou v podobě přistěhovalců z kulturně odlišných okruhů.

V programatikách strany upozorňují na nebezpečí sílící imigrace do vlastních hostitelských států. To se promítá i do kampaní stran, v nichž se objevuje apel na kontrolu a regulaci imigrace, včetně zpřísnění azylových zákonů. V souvislosti se zvýšenou mírou imigrace strany kritizují zatěžování sociálních systémů přistěhovalci. Podle stran zde dochází k diskriminaci občanů, protože jsou jim odepřeny finanční a sociální výhody, které dostávají imigranti. Imigrace způsobuje podle stran také zvýšení míry kriminality a organizovaného zločinu, který má dopad na fyzickou bezpečnost občanů.

2.3. Formy politické komunikace

Pro zkoumané strany je typický populismus, který používají jako formu politické komunikace s veřejností. Populismus jim pomáhá při přesvědčování voličů o správnosti volebních programů a při získávání podpory veřejnosti. Toto jednání se nazývá politickou agitací a populistické strany se k němu často uchylují, neboť je součástí jejich politické propagandy. Díky podpoře voličů jsou strany schopny získat politickou moc. Aby strany dosáhly tohoto cíle, aktivně reagují na nálady společnosti (Černý, 2005: 43). Strany se rovněž zaměřují na lidské emoce, hlavně na strach, který občané často mají z imigrantů. Reakcí stran na tuto situaci je příslibení razantního zásahu (Charvát, 2007: 71).

Populistické strany si de facto jádro své stálé voličské základy vybírají samy, protože si stanovují, na jaký segment populace se budou zaměřovat. Strany si tak předem zvolí skupinu občanů, na níž budou cílit své programy. Tuto skupinu charakterizují jako *exkluzivní společenství*, na které apelují, a jehož zájmy by měly být hlavní při vytváření politických rozhodnutí. Onou skupinou mohou být občané nespokojení se stávající ekonomickou nebo politickou situací. Zároveň se strany vymezí vůči skupinám, které podle nich do tohoto *exkluzivního společenství* nepatří, například přistěhovalci (van Kessel, 2011: 3).

Populismus, který se vyskytuje u zkoumaných stran, můžeme označit jako pravicový. Pravicový populismus je typický zejména negativním postojem vůči imigrantům. Tato minoritní skupina společnosti je pravicovými populisty ostrakizovaná a společnosti představovaná jako *nežádoucí a nepřízpůsobivé etnikum*, které svou přítomností v hostitelských státech způsobuje vyšší míru nezaměstnanosti, kriminality a kulturní dezintegraci (Charvát, 2007: 72). Pravicově-populistické strany slibují odstranění závažných problémů společnosti, které podle nich způsobují imigranti, tím že se radikálním způsobem začne řešit otázka přistěhovalectví. Díky změně imigračních a integračních politik tak mohou být vyřešeny řady problémů v různých oblastech.

Populismus zároveň pomáhá stranám prezentovat se jako zastánci liberálního dědictví demokratických států. Jejich nekompromisní postoj je zejména patrný ve vztahu k islámu, jehož počet příslušníků v Evropě v posledních letech narůstá.

Zkoumané strany využívají populismu k varování před islamizací evropské liberální společnosti a kultury. Dodávají navíc, že brání evropské hodnoty, demokracii a lidská práva. Touto argumentací se snaží podpořit a legitimizovat své politiky sociální a politické segregace (Betz – Johnson, 2004: 319).

Další významnou formou politické komunikace, o které se zde budeme zmiňovat, je politické vůdcovství. Politické vůdcovství v tomto smyslu chápeme jako důraz na silnou osobnost lídra, který je mluvčím strany a zároveň hlavní osobou, která komunikuje s voliči. Mnoho autorů se shoduje, že na volebním a politickém úspěchu či neúspěchu populistických stran mají značný podíl jejich vůdci. Pro některé současné strany je zvýšená míra centralizace moci a personalizace vůdcovství typickým znakem. Tento jev je výrazný zejména u pravicově-populistických stran, kde má charizmatický vůdce velmi silnou pozici (Mudde, 2007: 260).

Dle Muddeho (2007: 260-264) lze politické vůdcovství rozdělit na externí a interní vůdcovství. Externí vůdcovství klade do popředí charizmatického vůdce, který je díky svým osobním vlastnostem schopen oslovit voliče a mít na ně vliv. Výrazná osobnost lídra je volbách velmi důležitá, protože dokáže straně přinést dostatečnou pozornost, a tudíž i nové voliče. Charizmatický vůdce je tedy beze sporu pro politickou stranu přínosem. Interní politické vůdcovství je pro stranu a její úspěch stejně důležité jako externí politické vůdcovství, které je založeno na charizmatickém vůdci. Interní vůdcovství odkazuje k vnitřnímu fungování politické strany, přičemž strana sama je silně institucionalizovaná.

Předsedové stran jsou na základě sociálně-vědního přístupu vnímání nejen jako političtí vůdci, ale i jako členové stran, kteří s ostatními stranickými členy sdílejí společnou identitu. To znamená, že charakterové vlastnosti jednotlivých vůdců, jakožto členů stran, budou ovlivňovat jejich efektivitu a schopnost mobilizovat následníky a sympatizanty. Vůdce strany musí mít dostatečný vliv, aby se mohl stát hlavním nositelem sdílené sociální identity (Rooyackers – Verkuyten, 2012: 132).

FrP, SVP a PVV se vyznačují tím, že mají v čele výrazného a charizmatického vůdce. Předsedkyní FrP je Siv Jensen, SVP vede Toni Brunner a PVV Geert Wilders. Političtí vůdci mají v těchto stranách důležitou roli, protože to jsou většinou oni, kdo občanům zprostředkovávají názory a postoje svých stran. Proto je důležité, aby se stranickou ideologií skutečně ztotožňovali. Pro dané strany je nutností, aby v jejich čele stály výrazné osobnosti, které si voliči dokáží snadno zapamatovat. Přikláníme se k tomu, že vůdce všech zkoumaných stran lze klást vedle sebe, protože základní předpoklady politického vůdcovství splňují.

2.4. Anti-imigrační politiky stran jako nástroj sekuritizace imigrace

Výše zmíněná charakteristika FrP, SVP a PVV čerpá z politologických děl, které jsou ale podle nás příliš objektivistické. Zastáváme názor, že je vhodné reflektovat i subjektivní přístup, hlavně v oblasti anti-imigračních politik. Těmito politikami strany reagují na imigraci, která je představována jako ohrožení národních identit, kultur, náboženství a fyzické bezpečnosti. Politologický objektivistický přístup nedokáže podle nás zcela vysvětlit a obsáhnout oblast anti-imigračních politik pravicově-populistických stran, a to hlavně v rovině politické komunikace, tedy jakým způsobem strany s veřejností komunikují a obhajují svá stanoviska. Tuto rovinu zastupuje populismus a výrazná role stranického vůdce. Populismus pomáhá stranám při komunikaci s voliči, protože pomocí něho dokážou adekvátním způsobem reagovat na anti-imigrační nálady ve společnosti, které byly způsobeny sekuritizací imigrace. Pomocí populismu a charizmatického lídra strany prezentují své postoje, které obhajují na základě sekuritizace imigrace. Anti-imigračním stranám se tedy v rámci procesu sekuritizace podařilo změnit obsah a způsob politické komunikace.

Politologický přístup sice zprostředkovává pomocí argumentů jisté vysvětlení, proč může být imigrace vnímána jako hrozba, nicméně nenabízí podle nás ucelený pohled na danou problematiku. V námi prostudované literatuře a odborných člancích, které se věnují anti-imigračním stranám, podle nás chyběla vysvětlení, kdo imigraci označil za hrozbu, nebo proč mají anti-imigrační politiky legitimitu. Politologickou perspektivu jsme se proto rozhodli doplnit o perspektivu bezpečnostních studií.

Z bezpečnostních studií vycházíme, když nazýváme imigraci sekuritizovanou. Se sekuritizací imigrace poprvé přišli představitelé Kodaňské školy; právě z jejich teze o vnímání imigrace jako hrozby čerpáme. V rámci vymezení imigrace jako hrozby se dle konceptualizace Kodaňské školy budeme pohybovat ve společenském sektoru. V tomto sektoru je jednou z existenčních hrozeb právě imigrace, která představuje přesun dané entity do hostitelského státu. Díky tomu může dojít k narušení identity národa v tomto státu.

V současné době můžeme vidět v Nizozemsku, Švýcarsku a Norsku sílící anti-imigrační nálady. Značná část občanů vnímá imigraci jako hrozbu ve smyslu ohrožení jejich fyzické bezpečnosti, národní identity a kultury. Imigrace je vnímána jako hrozba, a to díky tomu, že došlo k její sekuritizaci. Pokud je dané téma sekuritizováno, tak začne být chápáno jako existenční hrozba. V daných zemích se sice snaží imigranty integrovat, popřípadě asimilovat, nicméně část přistěhovalců si zachovává svou identitu a kulturní tradice. Tato veřejná prezentace národních odlišností prohlubuje kulturní rozdíly mezi majoritní společností a přistěhovaleckou minoritou, a zároveň přizívuje kulturní konflikt mezi nimi.

Imigraci označili za hrozbu sekuritizující aktéři. V této práci jsme za aktéry označili anti-imigrační strany, protože stály za sekuritizací tohoto tématu, když začaly tvrdit, že referenční objekt, v tomto případě občané, je v ohrožení a je nutné zajistit jeho ochranu (Buzan – Waever – de Wilde, 2005: 48). Řada anti-imigračních stran, včetně FrP a SVP, v rámci svých stranických systémů měla dostatečný vliv na to, aby mohla vytvořit proces sekuritizace. V případě Nizozemska se PVV do procesu sekuritizace až zapojila, nicméně je nejvýraznějším sekuritizujícím aktérem v rámci nizozemského stranického systému. PVV jsme si zvolili, ačkoliv nestála u zrodu sekuritizace, nicméně na současnou podobu sekuritizace imigrace má výrazný vliv. U zrodu stála VVD, nicméně v porovnání s PVV je mnohem méně radikální a nemá tak výrazné anti-imigrační tendence. Nutno také zmínit, že případ Nizozemska se od Norska a Švýcarska mírně liší, a to kvůli politice multikulturalismu. Tato politika je ale od 90. let ostře kritizována, protože podle kritiků může za dezintegraci nizozemského národa a narušení nizozemské identity.

V této práci jsme za aktéry označili pouze anti-imigrační strany, protože političtí představitelé, kteří vystupují proti imigraci, pocházejí převážně z těchto stran, a v drtivé většině případů se zcela ztotožňují s jejich ideologiemi, programatikami a postoji vůči imigrantům. Proto nebudeme hovořit o politických lídrech stran jako o sekuritizujících aktérech, protože jsou součástí větší entity, se kterou sdílí zaměření a postoje.

K interakci mezi aktéry sekuritizace a referenčním objektem dochází v rámci diskurzu, který lze chápat jako arénu, kde se tyto jednotky střetávají. Strany s referenčním objektem komunikují pomocí populismu a politického vůdcovství. Populismus jsme si vymezili jako způsob politické komunikace s občany, pomocí něhož strany reagují na anti-imigrační postoje ve společnosti, které vymezují imigraci jako hrozbu. K tomu došlo, protože aktéři imigraci sekuritizovali pomocí anti-imigračních politik. Politické vůdcovství rovněž slouží jako způsob komunikace s referenčním objektem. Pomocí něho se strany snaží obhájit a propagovat svou anti-imigrační rétoriku. Díky populismu a politickému vůdcovství jsou strany schopny komunikovat s občany a pomocí vhodných argumentů je přesvědčit o hrozbě imigrace. Politické strany se při procesu sekuritizace soustředily na občany proto, že představují početnou entitu, která pokud akceptuje dané téma jako sekuritizované, získají aktéři pro své jednání dostatečnou podporu a legitimitu. Když občané začali vnímat imigraci jako hrozbu, začali legitimizovat jednotlivé kroky anti-imigračních stran vůči přistěhovalcům (Buzan – Waever – de Wilde, 2005: 52). Získaná legitimita umožňuje aktérům překročit hranice a uchýlit se ke krokům, které jsou často diskriminační a podporují segregaci imigrantů, což by za jiných okolností pravděpodobně nemohlo být.

Občané vidí v imigrantech cizí element, přičemž cizí a neznámé plodí často strach. Tento strach se nazývá xenofobií, která je produktem sekuritizace imigrace. Xenofobie znamená obavu z něčeho cizího a neznámého, a to cizí je spojeno s imigranty. Toho, co je neznámé, se lidé přirozeně bojí, proto před tím hledají ochranu, kterou jim v našem případě nabídly anti-imigrační strany. Aktéři sekuritizací vyjadřují, že imigrace je hrozbou, je to něco, čeho by se občané měli bát, protože to může ohrozit jejich fyzickou bezpečnost i sdílenou identitu.

Anti-migrační politiky stran se staly nástrojem sekuritizace imigrace. V případě SVP a FrP to bylo v 80. letech, hlavně v reakci na sílící imigraci v podobě žadatelů o azyl. PVV imigraci jako hrozbu prezentuje již od svého vzniku, tedy od roku 2006, kdy ji založil Geert Wilders jako téměř ryze anti-imigrační stranu. V programatikách stran se vedle anti-imigračních postojů objevuje extremistický nacionalismus jako obrana národní identity před vlivy z vnějšku, které jsou představovány sekuritizujícími aktéry jako hrozba. Dále je zde výrazná xenofobie, která je výsledkem sekuritizace. Xenofobii strany sdílí s občany, protože vyjadřuje strach z imigrace. Na sekuritizaci imigrace měly ale největší vliv teroristické útoky roku 2001 ve Spojených státech, 2004 v Madridu a 2005 v Londýně. Po těchto útocích přestal pro část Evropanů existovat rozdíl mezi muslimskými imigranty a muslimskými teroristy. Muslimové začali být částí populace vnímáni jako sociální jednotka, která má za úkol infiltrovat západní demokracie. Tento postoj je výrazný zejména u PVV, která je silně zaměřena proti muslimům. Od 90. let v západní Evropě roste moc a vliv anti-imigračních stran, které reagují na hrozbu imigrace, jež samy vytvořily. Můžeme to vidět, pokud se podíváme na volební úspěchy zkoumaných stran od doby, kdy začaly výrazně praktikovat anti-imigrační politiky, na které řada občanů, která imigraci vnímá jako hrozbu, reaguje vyjádřením podpory.

Díky tomu, že měly strany dobré argumenty, mohlo dojít k akceptaci tématu jako existenční hrozby (Buzan – Waever – de Wilde, 2005: 35). Tyto argumenty byly občanům představeny v programatikách a kampaních stran, a k jejich veřejné propagaci došlo pomocí populismu a politického vůdcovství. Jedním z argumentů bylo tvrzení o ohrožení fyzické bezpečnosti občanů, protože imigrace je podle aktérů tradičně spjata se zvýšenou mírou kriminality a organizovaného zločinu. V případě Švýcarska se SVP odvolává na oficiální statistiky Švýcarského federálního statistického úřadu, který na svých stránkách uvádí, že celkový podíl cizinců z počtu 7 072 vězňů ve švýcarských věznicích tvořil v roce 2013 74,3 %². Dalším argumentem je narušení identity. Identita spojuje národ a zároveň je jeho podstatou. Tuto podstatu může narušit imigrace, přliv cizího prvku, který může ohrozit specifické znaky národa a svou přítomností je změnit.

² Bundesamt für Statistik. *Freiheitsentzug, Strafvollzug - Daten, Indikatoren* (http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/themen/19/03/05/key/ueberblick/wichtigsten_zahlen.html, 23. 3. 2014).

S odlišnou identitou souvisí i rozdílná víra, kultura, zvyky. Sekuritizují aktéři zdůrazňují tento fakt a upozorňují na nebezpečí ohrožení kultury a křesťansko-židovské tradice. Argumentem také je možná islamizace Švýcarska, Nizozemska a Norska. Strany se rovněž odvolávají na to, že imigranti vyvíjejí tlak na pracovní trhy a sociální systémy.

„Úspěšná sekuritizace se tedy skládá ze tří složek či kroků: existenčních hrozeb, mimořádných opatření a dopadů tohoto překročení sdílených pravidel na vztahy mezi jednotkami“ (Buzan – Waeber – de Wilde, 2005: 37). V Nizozemsku, Švýcarsku a Norsku došlo k úspěšnému dovršení sekuritizace imigrace. Rostoucí počet imigrantů byl označen aktéry sekuritizace za existenční hrozbu pro referenční objekt. Jako argumenty byla použita tvrzení ohledně fyzického ohrožení občanů, narušení národní identity, sílící imigrace, možná islamizace a tlak na pracovní trhy a sociální systémy. Pomocí těchto argumentů došlo k dotvoření sekuritizace, a tedy i k legitimizaci kroků aktérů. Jako mimořádná opatření lze vnímat iniciativy nebo politické kampaně.

To, že anti-imigrační strany začaly aktivně reagovat na sílící imigraci, a později ji sekuritizovaly, vedlo k tomu, že na politickou scénu vnesly nové téma – imigraci. Na to postupně zareagovaly i některé další strany, které do svých programatik zanesly téma imigrace. Nicméně za anti-imigrační je považovat nemůžeme, protože se proti imigrantům nevymezují takovým způsobem jako anti-imigrační strany. Anti-imigrační politikou, která je dle stran v zájmu občanů, se často prezentují. Díky tomu jsou vnímány jako subjekty, které lze v rámci stranických systémů na první pohled definovat jako anti-imigrační. Pro ostatní politické strany, které se také věnují imigraci, je existence anti-imigračních stran ve stranických systémech přínosem, protože se vůči nim mohou vyhranit. Typickým příkladem je v současnosti Norsko, kde programatiky některých stran obsahují téma imigrace, nicméně nejsou vůči imigrantům tak radikální jako FrP a za anti-imigrační politické subjekty je označit nemůžeme. Strany používají argument, že sice chtějí bojovat proti sílící imigraci, ale ne takovým způsobem, jako to dělá FrP – tedy snahou o zavedení restriktivních imigračních a azylových zákonů. Na nastolení nového tématu začaly reagovat v 90. letech i vlády, které přišly se zákony omezujícími imigraci. Vlády tím de facto podpořily proces sekuritizace imigrace.

3. Historicko-politické pozadí vzniku anti-imigračních politik v Evropě

Postoj států k migraci ovlivnilo jejich konstituování do národních státních jednotek. Tento faktor vedl k tomu, že se jednotlivé národní státy začaly bránit proti vlivům přicházejícím zvenčí a uzavírat se do sebe. Představitelé států zavedli řadu metod, které měly za úkol chránit národní stát, například ochrana domácích pracovních sil. Došlo k jasnějšímu vymezení se mezi národy a posílení podstaty a principu občanství. Je zajímavé, že před vznikem národního státu a jeho státní politiky, bylo na pracovní imigraci pohlíženo jinak, a to ve smyslu zesílení demografického růstu. Pracovní imigrace tedy byla vnímána pozitivně (Štica, 2010: 50-52). Později však došlo k obratu a imigranti začali být chápáni jako vážný problém a poté dokonce jako hrozba pro obyvatele hostitelských států. K tomu došlo, když byla imigrace sekuritizujícími aktéry označena za hrozbu.

Do druhé světové války mířily z Evropy miliony emigrantů a kontinent byl vnímán jako emigrační. Tento trend se však po válce změnil a do Evropy začalo přicházet množství cizinců, a to zejména jako potřebné pracovní síly pro vzrůstající se evropské ekonomiky, do kterých proudily finance ze strany USA. Navíc do bývalých kolonizátorských velmocí, jako byla Velká Británie nebo Francie, začali přicházet imigranti z jejich bývalých kolonií. Z části ale přicházely na pozvání svých bývalých kolonizátorů, protože ti se báli, že po dekolonizaci dojde k úplnému zprerhání vzájemných vztahů. Od evropských vlád, které vřele přijímaly po druhé světové válce imigranty, to byl však neuvážený krok. Státy původně počítaly s tím, že když se jejich trhy nasatí pracovními silami a poptávka po zaměstnancích začne klesat, vrátí se imigranti zpět do svých zemí. To se ale nestalo. Navíc stále více lidí žádalo v evropských státech o udělení azylu.

Dynamika imigrace do Evropy se radikálně změnila v 70. letech, kdy došlo k ropné krizi, která měla dopad na světovou ekonomiku. Ekonomický růst se velmi zpomalil, došlo ke změnám na pracovních trzích a nezaměstnanost rostla. Krize byla důvodem, proč se pracovní imigrace do evropských států na nějaký čas výrazně snížila. O desetiletí později se situace začala měnit, protože krize pomalu odeznívala.

Napomohla k tomu mimo jiné integrace světových ekonomik do ekonomických organizací, globalizace kapitálu a práce a rapidní rozvoj informačních technologií. Sílící ekonomiky přirozeně potřebovaly pro svůj růst pracovní sílu, hlavně tu levnou, kterou představovali imigranti. Do hostitelských zemí nepřicházeli ale již jen převážně muži, ale imigrovaly celé rodiny (Triandafyllidou – Modood – Zapata-Barero, 2006: 8).

Zvýšenou míru imigrace do zemí západní Evropy také představovalo zhroucení východního bloku. Téměř neprodyšná hranice mezi Západem a Východem byla zničena a na Západ začali přicházet imigranti z bývalých socialistických zemí. Tito lidé byli, stejně jako imigranti z mimoevropských států, integrováni do jednotlivých pracovních trhů (Triandafyllidou – Modood – Zapata-Barero, 2006: 8-9).

Do přelomu 80. a 90. let byly imigrační a azylové zákony mírné a umožňovaly téměř masovou imigraci. Z části to mohlo být způsobeno tím, že Evropa v minulosti platila za tradiční emigrační kontinent, který osidloval a kolonizoval svět, a s novou pozicí se sžívala jen těžko (Scheu, 2011: 17). Od 90. let dochází k formulaci přísnějších imigračních a integračních politik řady evropských vlád, protože imigrace začala být vnímána jako hrozba. K tomu došlo na základě sekuritizace imigrace v 80. letech. Díky tomu, že se anti-imigrační strany začaly zabývat imigrací a definovaly ji jako existenční ohrožení pro občany, začaly toto téma i řešit i jednotlivé vlády. Reakcí vlád na nastolení nového tématu byly restriktivní imigrační a azylové zákony. Díky vládám se tak téma imigrace stalo součástí policy. Protože došlo k sekuritizaci imigrace, začala se Evropou šířit xenofobie a nenávisť vůči imigrantům, zejména těm z odlišných kulturních prostředí.

FrP, SVP a PVV se řadí mezi ty anti-imigrační strany, které díky své radikální a xenofobní rétorice dokázaly získat řadu voličů a vybudovat si stálou voličskou základnu. Tyto strany upozorňují na hrozbu imigrace a zdůrazňují její negativní aspekty – narušení národní identity a kultury, tlak na pracovní trhy a sociální systémy, zvýšenou míru kriminality, organizovaný zločin a v případě muslimských imigrantů je to hrozba možné islamizace Evropy.

4. Vývoj imigrace do Švýcarska, Norska, Nizozemska

Práci jsme se rozhodli doplnit statistickými daty o vývoji imigrace do Švýcarska, Norska a Nizozemska. Tato kapitola obsahuje několik tabulek a obrázků, které čtenáři představí vývoj imigrace a počet imigrantů, žijících v současné době v jednotlivých státech. Čerpali jsme z oficiálních údajů statistických úřadů.

4.1 Švýcarsko

Švýcarský federální statistický úřad uvádí, že ve Švýcarsku žilo v roce 2012 2 335 000 osob starších 15 let s imigračním pozadím, což je 34,7% z celkové populace. Z toho pouze 853 000 osob mělo švýcarské občanství. Čtyři pětiny z osob s imigračním pozadím jsou imigranti a jedna pětina se narodila ve Švýcarsku cizincům³.

Tabulka 1: Trvalý pobyt osob starších 15 let v roce 2012

	V 1000	V %
Celkem	6736	100.0
Obyvatelstvo bez imigračního pozadí	4346	64.5
Švýcarští občané	4341	64.4
z nich naturalizováni	16	0.2
Osoby s cizím státním občanstvím (3. generace)	5	0.1
Populace s imigračním pozadím	2335	34.7
Švýcarští občané	853	12.7
z nich naturalizováni	766	11.4
Osoby s cizím státním občanstvím (1. a 2. generace)	1483	22.0
Osoby, u kterých nejsou k dispozici relevantní údaje	54	0.8

Zdroj: Bundesamt für Statistik. *Migration und Integration* (<http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/themen/01/07/blank/key/04.html>, 20. 4. 2014).

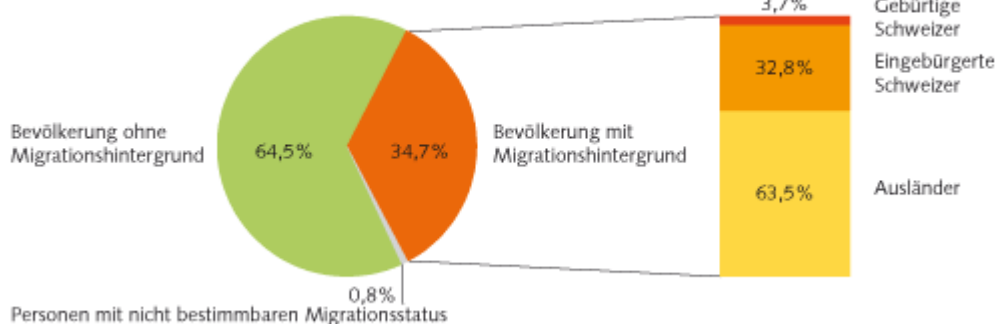
³ Zdroj: Bundesamt für Statistik. *Migration und Integration* (<http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/themen/01/07/blank/key/04.html>, 20. 4. 2014).

Následující graf ukazuje počet obyvatel Švýcarska s imigračním nebo bez imigračního pozadí v roce 2012. Jsou zde započítány pouze osoby starší 15 let, které mají na území Švýcarska trvalý pobyt. 64,5 % obyvatelstva Švýcarska je bez imigračního pozadí, 34,7 % má imigrační pozadí a 0,8 % osob nemá určený migrační status. Z 34,7 % osob s imigračním pozadím je 3,7 % narozeno ve Švýcarsku, 32,8 % jsou naturalizovaní Švýcaři, 63,5 % jsou cizinci.

Obrázek 1: Obyvatelstvo podle migračního statusu v roce 2012

Bevölkerung nach Migrationsstatus 2012

Ständige Wohnbevölkerung ab 15 Jahren

Quelle: Schweizerische Arbeitskräfteerhebung (SAKE)

Zdroj: Bundesamt für Statistik. *Migration und Integration* (http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/themen/01/07/blank/key/04.html, 20. 4. 2014).

**Tabulka 2: Počet imigrantů, kteří přicházeli do Švýcarska v letech
1950-2012**

Rok	Počet imigrantů	Rok	Počet imigrantů
1950	36 787	1982	86 725
1951	73 839	1983	69 145
1952	77 991	1984	69 998
1953	79 060	1985	72 356
1954	86 310	1986	79 686
1955	102 405	1987	83 927
1956	121 990	1988	95 973
1957	139 806	1989	99 352
1958	112 497	1990	122 779
1959	118 668	1991	133 100
1960	162 428	1992	131 891
1961	204 862	1993	122 456
1962	210 184	1994	107 650
1963	199 469	1995	90 957
1964	196 100	1996	74 359
1965	141 375	1997	69 604
1966	140 730	1998	72 202
1967	127 981	1999	83 677
1968	137 901	2000	84 200
1969	140 245	2001	99 746
1970	103 711	2002	105 014
1971	85 142	2003	98 812
1972	89 686	2004	100 834
1973	90 118	2005	99 091
1974	70 401	2006	107 177
1975	54 223	2007	143 855
1976	54 166	2008	161 629
1977	61 141	2009	138 269
1978	57 340	2010	139 495
1979	60 587	2011	124 695
1980	75 262	2012	125 045
1981	92 937		

Zdroj: Bundesamt für Statistik. *Wanderung der ständigen ausländischen Wohnbevölkerung, 1950-2012* (<http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/themen/01/07/blank/data/01.html>, 20. 4. 2014).

4.2 Norsko

V roce 2012 mělo zhruba 70 000 přistěhovalců v Norsku jiné státní občanství než norské. 58 % z nich byli občané členských zemí Evropské unie. Počet přistěhovalců z afrických států činil v roce 2011 8 % a v roce 2012 to bylo 12 %. Největší podíl přistěhovalců tvoří občané států Evropské unie, jejich celkový počet je 45 400. Nejvíce evropských imigrantů přichází z Polska – v roce 2012 jejich počet činil 11 500 osob. Druhou nejpočetnější skupinou evropských přistěhovalců jsou Litevci a třetí Švédové. Imigrace osob z jihoevropských států, které mají ekonomické problémy, se zvýšila v roce 2011 o 35 %. Počet imigrantů se rovněž zvýšil i ze Somálska, Eritreji a Afghánistánu. V tomto případě se jedná o uprchlíky. Přistěhovalci ze Somálska tvoří nejpočetnější skupinu mimoevropských přistěhovalců⁴.

Tabulka 3: Imigrace do Norska v roce 2012

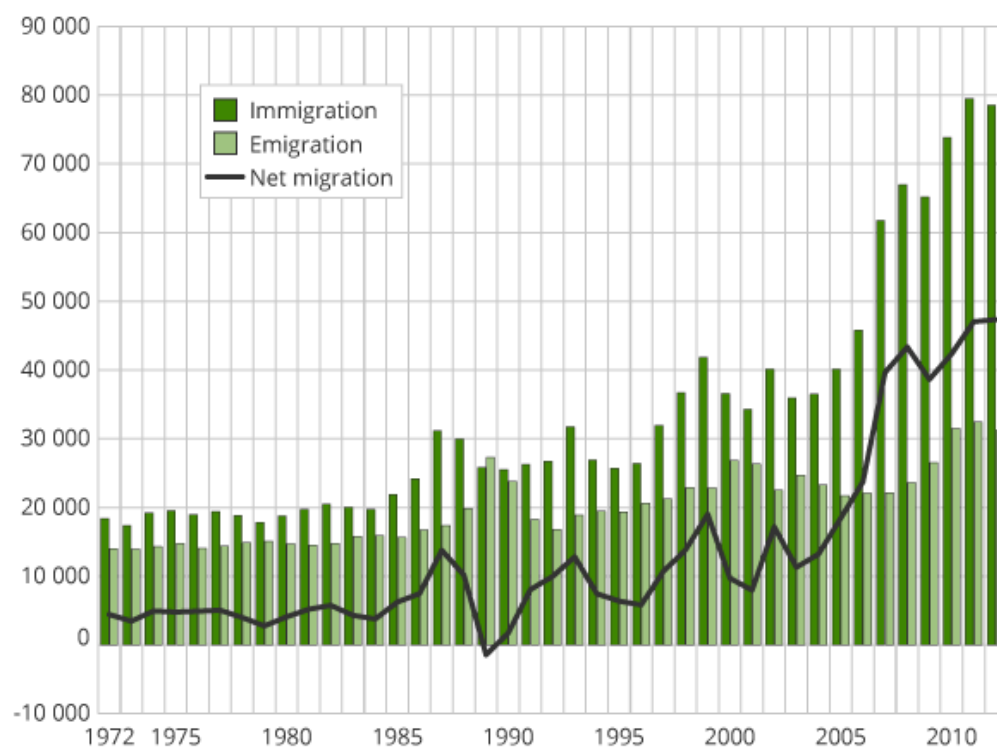
Stát	Počet
Polsko	11 477
Litva	6 600
Švédsko	5 728
Lotyšsko	1 655
Eritrea	2 366
Německo	1 765
Somálsko	3 607
Afghánistán	1 219
Filipíny	2 490
Island	1 450

Zdroj: Statistics Norway. *Immigration and emigration, 2012* (<https://www.ssb.no/en/befolkning/statistikker/innvutv/aar>, 20. 4. 2014).

⁴ Statistics Norway. *Immigration and emigration, 2012* (<https://www.ssb.no/en/befolkning/statistikker/innvutv/aar>, 20. 4. 2014).

Obrázek 2: Imigrace a emigrace v letech 1972-2012

Migration to/from Norway. 1972-2012

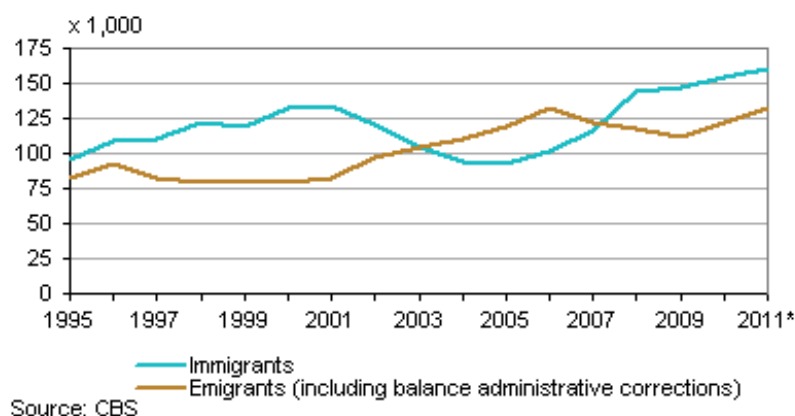
Source: Statistics Norway.

Zdroj: Statistics Norway. *Immigration and emigration, 2012* (<https://www.ssb.no/en/befolkning/statistikker/innvutv/aar>, 20. 4. 2014).

4.3 Nizozemsko

V roce 2011 žilo v Nizozemsku více než 16 700 000 osob, z nichž 160 000 byli imigranti. Oproti roku 2010 je to nárůst o 6 000 osob. Imigrace do Nizozemska začala výrazně narůstat od roku 2006. Největší počet imigrantů tvoří lidé ze zemí Evropské unie⁵. Celkový počet evropských přistěhovalců byl v roce 2011 64 000, největší skupinu tvoří Poláci, kterých žije v Nizozemsku 19 000. Imigrace z jihoevropských států v roce 2010 výrazně narostla, imigranti přicházejí zejména ze Španělska a Itálie⁶.

Obrázek 3: Imigrace a emigrace v letech 1995-2011

Zdroj: Statistics Netherlands, Netherlands. *Immigration and emigration hit new record high in 2011* (<http://www.cbs.nl/en-GB/menu/themas/dossiers/allochtonen/publicaties/artikelen/archief/2012/2012-3547-wm.htm>, 20. 4. 2014).

⁵ Statistics Netherlands. *Immigration and emigration hit new record high in 2011* (<http://www.cbs.nl/en-GB/menu/themas/dossiers/allochtonen/publicaties/artikelen/archief/2012/2012-3547-wm.htm>, 20. 4. 2014).

⁶ Statistics Netherlands. *More immigrants from EU countries* (<http://www.cbs.nl/en-GB/menu/themas/dossiers/allochtonen/publicaties/artikelen/archief/2012/2012-011-pb.htm>, 20. 4. 2014).

5. Anti-imigrační politiky zkoumaných stran

SVP, FrP a PVV řadíme mezi anti-imigrační politické strany, které mají výrazný vliv na vnímání imigrantů ve Švýcarsku, Norsku a Nizozemsku. Jsou to strany, jež se podílely na procesu sekuritizace imigrace, když představily své anti-imigrační politiky, které považujeme za nejvýraznější politiky těchto stran. V současné době tyto politiky můžeme označit za rasistické, xenofobní a podporující segregaci imigrantů. Zkoumané strany jsme si definovali jako pravicově-populistické s extremistickými a radikálními sklony nacházejícími se v krajní části politického spektra, pro které je typický nacionalismus, konzervatismus, xenofobní tendence a politické vůdcovství. Od toho se odvíjí programatika stran, vystupování na veřejnosti a způsob obhajování anti-imigračních postojů.

Anti-imigrační politiky jsou součástí programatik, které jsou produktem ideologie jednotlivých stran. Tyto politiky jsou ovlivněné nacionalismem, konzervatismem, do jisté míry i rasismem a xenofobií. Strany vyjadřují anti-imigračními politikami svůj postoj k imigrantům, které vnímají jako nežádoucí segment populace. Anti-imigrační politiky stály u zrodu sekuritizace imigrace, k čemuž došlo v 80. letech. Již před sekuritizací byli imigranti vnímáni jako vážný problém, který je zapotřebí ihned řešit. Strany začaly imigranty prezentovat jako zločince, zátěž sociálního systému a existenční hrozbu pro občany. Začaly upozorňovat na jejich odlišnou identitu, která může narušit identitu v hostitelských státech. Přinášely i statistická data o vysoké míře kriminality mezi cizinci.

Své anti-imigrační postoje strany prezentují pomocí dvou forem politické komunikace – populismu a politického vůdcovství. Imigrace tvoří oblast politiky, v rámci které strany mohou vystupovat jako mluvčí části občanů, jež si nepřeje ve svých zemích imigranty, a nesouhlasí se současnými imigračními politikami svých vlád. Populismus jim pomáhá při přesvědčování voličů o správnosti volebních programů a při získávání podpory veřejnosti. Pomocí politického vůdcovství, ve smyslu silného vůdce, strany prezentují svá stanoviska. Silná osobnost lídra je velmi důležitá, protože je mluvčím strany a zároveň hlavní osobou, která komunikuje s voliči.

Strany jsou ve svých výstupech vůči imigrantům nesnášenlivé. Jejich kampaně jsou rasistické a xenofobní. Toto jednání má však legitimitu, kterou strany obdržely od občanů – referenčního objektu. Získaná legitimita umožňuje stranám překročit hranice a uchýlit se ke krokům, které jsou často diskriminační a podporují segregaci imigrantů, což by za jiných okolností pravděpodobně nemohlo být.

5.1 Švýcarsko

Švýcarská lidová strana oficiálně vznikla roku 1971. Imigrací se však začala hlouběji zabývat až v 80. letech, kdy se postupně inspirovala některými názory krajní pravice. Započala tak svou anti-imigrační politiku, která stála u zrodu sekuritizace imigrace. Během následujícího desetiletí se v programatice strany ustálil negativní postoj vůči imigrantům a azylantům. V této době počet cizinců žijících na území Švýcarska dosáhl 20 % z celkové populace. SVP do své programatiky zařadila anti-imigrační postoje až poté, co v 70. letech došlo pod vedením tehdejšího předsedy Fritze Hofmanna k vnitřní reorganizaci a programové přeorientaci strany (Belling, 2002: 435-436). Na počátku 90. let prošla strana navíc procesem politické radikalizace. SVP se nejdříve v rámci imigrace z velké části zabývala azylovou politikou. Ve svých kampaních podněcovala strana nenávist vůči azylantům a odkazovalo na údajné zneužívání práva na azyl. O něco později se SVP zaměřila i na imigranty, přičemž její kritika směřovala hlavně na přistěhovalce z mimoevropských regionů, protože podle ní narušují homogenost evropské kultury a navíc je nemožné je integrovat. Vůči muslimským přistěhovalcům SVP začala vystupovat nesnášenlivě a bylo velmi patrné její anti-islámské cítění a xenofobie. SVP přišla s výrokem, že muslimové by měli zůstat ve svých domovských státech a neimigrovat do Evropy. Stavění problematiky imigrace do popředí bylo jedním z faktorů, díky nimž dokázala strana získat nové voliče. SVP volí převážně lidé, kterým se nelíbí imigrace do jejich země, a z nichž většina zastává názor, že švýcarští občané a imigranti by ve Švýcarsku neměli mít stejná práva (Skenderovic, 2007:169-171).

Strana je známá pro své časté kampaně a iniciativy, které v řadě případů vedou k vyhlášení referend. V práci budou zmíněny nejvýznamnější politické kampaně a referenda, které měly dopad na imigrační politiku Švýcarska. V rámci politických kampaní a iniciativ se SVP zaměřuje na potírání trestné činnosti imigrantů, varování před narušením švýcarské identity a kultury cizími prvky a přetěžováním sociálního systému cizinci.

SVP začala hojně využívat nástrojů přímé demokracie od roku 1990, aby mohla demonstrovat svůj nesouhlas s vládní politikou. O dva roky později strana zahájila iniciativu *Gegen die illegale Einwanderung*⁷, která měla za cíl zavést restriktivní opatření v oblasti udělování azylu. Bylo to vůbec poprvé, kdy SVP využila možnost federální iniciativy. Návrh byl v referendu, které se konalo v roce 1996, zamítnut. Výsledek byl ale velmi těsný – proti návrhu bylo pouze 53, 7 % obyvatel. Krátce poté zahájila strana iniciativu *Gegen Asylrechtsmissbrauch*⁸, která obsahovala znatelně přísnější požadavky. Referendum ohledně této iniciativy se konalo roku 2002 a 50, 1 % občanů se vyslovilo proti. Ačkoliv iniciativy *Gegen die illegale Einwanderung* a *Gegen Asylrechtsmissbrauch* smetli Švýcaři v referendech ze stolu, v dlouhodobějším časovém horizontu můžeme mluvit o tom, že SVP měla značný vliv na formulaci zákonů týkajících se udělování azylu. Roku 2006 byla v referendu 67, 8 % obyvatel přijata revize azylového zákona, která obsahovala část z iniciativy *Gegen die illegale Einwanderung* (Skenderovic, 2007: 172-173).

Před parlamentními volbami roku 2007 bylo Švýcarsko pokryto kontroverzními předvolebními plakáty SVP, na nichž byly tři bílé ovce stojící na švýcarské vlajce, které odkopávají pryč černou ovci, a nápis *Sicherheit schaffen*⁹ (viz příloha 1). Plakát měl silný rasistický podtext, který dával jasně najevo stanoviska SVP, že (mimoevropské) imigranty v zemi jednoznačně nechce (Sciolino, 2007). SVP kampaní rovněž chtěla upozornit na vysokou míru kriminality mezi cizinci a odvolávala se přitom na oficiální statistiky Švýcarského federálního statistického úřadu. Dnes je na oficiálních stránkách úřadu uvedeno, že celkový podíl cizinců z počtu 7 072 vězňů ve švýcarských věznicích

⁷ *Proti ilegální imigraci.*

⁸ *Proti zneužívání práva na azyl.*

⁹ *Pro větší bezpečnost.*

tvořil v roce 2013 74, 3 %¹⁰. Strana získala kolem 700 000 hlasů a vyšla z voleb jako nejsilnější strana ve 12 kantonech (Church, 2008: 612). Plakát byl navíc poslán do většiny švýcarských domácností, objevil se v tisku a na billboardech. Tato kampaň rozpoutala vášnivou celospolečenskou debatu o problematice přistěhovalectví a o jejím narušení švýcarské identity. Kampaň měla příznivce i odpůrce. Mezi osoby, které kampaň odsoudily, patřila i tehdejší švýcarská prezidentka Micheline Calmy-Rey. Ta uvedla, že kampaň podle ní neodpovídá multikulturní otevřenosti země a stigmatizuje imigranty. Ministr vnitra Pascal Couchepin zase přirovnal tehdejšího lídra strany Christopa Blochera k Mussolinimu. Zastánci kampaně zase odmítli rasistický podtext plakátu a uvedli, že černá ovce symbolizuje cizince, který ve Švýcarsku páchá zločin a neřídí se švýcarským právem (Sciolino, 2007). Kampaň se objevila i na internetu, kde bylo zveřejněno animované video *Sicherheit schaffen* se třemi bílými ovci, které ze švýcarské vlajky odkopávají černou ovci, černou vránu a ženu v nikábu. Také zde byly minarety ve tvaru raket. Celkové vyznění videa bylo varováním pro švýcarské občany před sílící muslimskou imigrací a islamizací země¹¹.

8. listopadu 2009 proběhlo na základě iniciativy SVP referendum, v němž se občané vyslovili pro zákaz výstavby nových minaretů. V referendu se pro vyslovilo 57, 5 % voličů, proti bylo 42, 5 %. Výsledky referenda zcela podkopaly pověst Švýcarska jako nábožensky tolerantní země a ukázaly strach z islamizace. Ačkoliv švýcarská ústava zaručuje právo na svobodu vyznání, výsledky referenda musely být akceptovány. Švýcarská vláda vypracovala podpůrný zákon o zákazu výstavby nových minaretů, přičemž se kvůli tomu země dostala do rozporu s mezinárodními úmluvami o lidských právech. Ve Švýcarsku bylo roku 2009 150 mešit a modliteben, ale jen 4 z nich měly minarety. SVP v rámci propagace referenda a jeho předchozí iniciativy zvolila kontroverzní kampaň. Na frekventovaných místech ve Švýcarsku byly umístěny plakáty a billboardy s muslimskou ženou zahalenou v nikábu stojící před švýcarskou vlajkou pokrytou minarety ve tvaru raket s nápisem

¹⁰ Bundesamt für Statistik. *Freiheitsentzug, Strafvollzug - Daten, Indikatoren* (http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/themen/19/03/05/key/ueberblick/wichtigsten_zahlen.html, 23. 3. 2014).

¹¹ You Tube. *Sicherheit schaffen* (<https://www.youtube.com/watch?v=GBov0mrQ-tI>, 18. 3. 2014).

*Ja Stopp zum Minarettverbot*¹² (viz příloha 2). Podtext plakátů byl jasný – byla to snaha o zobrazení muslimů jako cizího segmentu populace, který si díky svému konzervativnímu zaměření uchovává svou identitu, tradice, kulturu a náboženství, a pomocí nichž narušuje švýcarskou identitu a kulturu. Minarety ve tvaru raket měly za úkol podněcovat vnímání muslimů jako teroristů a hlavních aktérů organizovaného zločinu v zemi. Kampaň se zaměřovala na obavu švýcarských občanů z rostoucí muslimské minority a možné islamizace země. Do kampaně byla zapojena i část médií, Švýcaři v nich mohli pravidelně slyšet o muslimech hlavně v souvislosti s terorismem. Přijetí referenda vzbudilo nesouhlas zejména u Evropské unie a Amnesty International, která uvedla, že přijetí tohoto diskriminačního aktu je šokující a zcela narušuje švýcarskou tradici náboženské tolerance (Cumming-Bruce – Erlanger, 2009).

Podle SVP nenarušuje životy Švýcarů islámské náboženství, ale spíše islámské právo *šaría*. Toto tvrzení demonstruje fakt, že v zemi se můžou stavět mešity, nikoliv minarety, protože ty jsou vnímány jako politické symboly. SVP dodává, že minarety navíc nejsou pro praktikování islámu nutně důležité. V minulosti minarety sloužily jako znak islámské politické moci a dnes ve Švýcarsku mohou být spatřovány jako symbol zavedení islámského práva v neislámské zemi. Strana se rozhodla zaútočit na symbol islámu. SVP tedy zákazem výstavby nových minaretů dala jasně najevo, že ve Švýcarsku nebude platit jiné právo než švýcarské, a že všichni obyvatelé se mu musí podřídit bez výjimky (West, 2008).

28. listopadu 2010 proběhlo referendum iniciované SVP ohledně deportace zahraničních zločinců. Příslušné federální úřady se rok a půl zabývaly tvorbou návrhu, který ani poté neměl konečnou podobu. Toto jednání bylo dle SVP nepřijatelné, proto spustila novou lidovou iniciativu, jejímž cílem je přijetí zákonů, které by zaručovaly automatické vyhoštění cizinců, kteří spáchají na území Švýcarska závažný trestný čin, například vraždu či znásilnění, nebo jsou několikrát usvědčeni za stejný trestný čin

¹² *Ano zákazu minaretů.*

nebo za narušování veřejného pořádku¹³. V březnu 2014 učinila Národní rada významný krok pro iniciativu z roku 2010, která může být ve výsledku realizována¹⁴.

9. února 2014 SVP iniciovala další referendum. Tentokrát se týkalo zavedení kvót pro cizince. Na výsledky referenda zareagovaly pravicově-populistické strany po celé Evropě, například Národní fronta ve Francii či Strana pro svobodu v Nizozemsku. Anti-imigrační politiky těchto stran se odvolaly na švýcarské referendum s tím, že občané mají právo rozhodovat o tom, kdo se přistěhuje do jejich vlasti. Geert Wilders po ukončení referenda uvedl, že co může Švýcarsko, může i Nizozemsko. Tím dal jasně najevo cíle své strany, tedy že se i nadále bude snažit prosadit restriktivní opatření k omezení imigrace, hlavně z mimoevropských států. V referendu se pro zavedení přísnějších kvót pro cizince vyslovilo 50,3 % oprávněných voličů. Podle podmínek, které referendum zavádí, budou mít švýcarští občané na trhu práce přednost před imigranty a bude kladen důraz na trvalý pobyt žadatelů o práci (Neuger – Bosley, 2014: 20-21). Jako hlavní argumenty strana použila tvrzení, že Švýcarsko již není schopno zvládat příliv nových imigrantů – do Švýcarska se každoročně přistěhuje 80 000 cizinců. Rostoucí imigraci dokládá statistickými údaji – každý čtvrtý Švýcar je cizinec (první, druhé, třetí generace). Výsledkem je, že současná imigrace není kulturně ani kvantitativně zvládnutelná a přináší tlak na mzdy a sociální systém¹⁵.

SVP stejně jako FrP upozorňuje na problematiku zneužívání azylu. Každoročně se o udělení azylu ve Švýcarsku uchází přibližně 20 000 cizinců. Zejména azylanti z Eritreje, Srbska, Kosova, Tuniska a Nigérie jsou zdrojem problémů a kriminální činnosti. Podle SVP je nutné učinit změny, aby mohlo dojít ke snadnějším deportacím cizinců, kteří spáchají v zemi závažný trestný čin. Straně se nelíbí vysoké náklady, které musí Švýcarsko na provoz azylového systému vynakládat.

¹³ Durchsetzungs-Initiative. *In Kürze* (<http://www.durchsetzungsinitiative.ch/wortlaut/index.html>, 18. 4. 2014).

¹⁴ Durchsetzungs-Initiative. *Wichtiger Schritt zur Ausschaffung* (<http://www.durchsetzungsinitiative.ch/infos/medienmitteilungen/wichtiger-schritt-zur-ausschaffung.html>, 18. 4. 2014).

¹⁵ Masseneinwanderung stoppen. *Argumente* (<http://masseneinwanderung.ch/content/argumente/>, 31. 3. 2014).

Podle ní je výše nákladů od roku 2008 mimo kontrolu. V roce 2008 vzrostly náklady oproti roku 2007 o 21, 6 %. Systém zatěžují především falešní žadatelé o azyl, jejich počet neustále roste, a proti nimž SVP aktivně bojuje (SVP, 2011: 3-6).

5.2 Norsko

FrP se od počátku své existence nezaměřovala na problematiku imigrace. FrP do své programatiky téma imigrace zapojila až v 80. let, kdy se dramaticky zvýšil počet žádostí o udělení azylu¹⁶. V této době také došlo k sekuritizaci imigrace. FrP se prezentuje jako strana, která se snaží zamezit sílící imigraci pomocí zpřísnění imigračních a azylových zákonů. Ty jsou podle FrP příliš benevolentní. Její anti-imigrační názory stojí do značné míry za úspěchem u voličů. FrP se již v 90. letech etablovala jako jedna z největších a nejsilnějších stran v Norsku. Ve volbách získává pravidelně poměrně vysoké zisky (Hagelund, 2003: 49).

Do konce 60. let mířilo do Norska jen málo imigrantů a většinou se jednalo o přistěhovalce z jiných skandinávských států. Tento stav se ale začal měnit a do Norska přicházela řada zahraničních pracovníků, převážně z Pákistánu, Turecka, Maroka a bývalé Jugoslávie. Jednalo se tedy z části o imigranty, kteří pocházeli z odlišného kulturního prostředí. Na tento fakt začaly reagovat politické strany, protože se sílící imigrace začala jevit jako politický problém. Imigrace se dramaticky zvýšila v 80. letech a objevily se obavy, jak se s touto vlnou vypořádat. Anti-imigrační strany a hnutí tak měly vhodnou půdu pro získávání nových sympatizantů a voličů. Mezi nimi byla i FrP, která začala hlasitě mluvit o problematice sílící imigrace, jež později označila za existenční hrozbu. Téma imigrace navíc bylo již od 70. let částečně zpolitizováno v tom smyslu, že samy úřady se snažily vytvořit politiku přísnější imigrace a integrace. Průlom však přinesla až roku 1987 FrP, která jako první strana v Norsku v rámci procesu sekuritizace zanesla problematiku imigrace do volební kampaně. FrP byla v té době jedinou norskou stranou, která toto učinila, protože ostatní strany se tématu imigrace snažily vyhnout. FrP již v rámci této kampaně položila

¹⁶ V Norsku byl v roce 1983 počet žadatelů o azyl 200, roku 1984 300 a roku 1987 stoupl na 8 613. V souvislosti s válkou v bývalé Jugoslávii vzrostl počet žadatelů o azyl roku 1992 na 13 000 (Bjørklund – Andersen, 1999: 4).

základy pro kampaně následující, protože ty se nesly v podobném duchu – nutnost kontrolovat a regulovat imigraci, včetně zpřísnění azylových zákonů. Ve volbách roku 1987 si díky svému radikálnějšímu přístupu vůči přistěhovalcům dokázala strana vybojovat 12 % hlasů, což poměrně dobře odráží nálady ve společnosti. Podporu voličů si FrP dokázala udržet a v současnosti se řadí mezi nejvlivnější strany v Norsku (Hagelund, 2003: 49-50).

Na počátku 90. let začala FrP upozorňovat na problém kulturního rozdílu, který je třeba eliminovat, a to za pomoci integrace. Kulturní rozdíl mezi Nory a imigranty z kulturně odlišných okruhů byl chápán jako problém. Roku 1993 FrP jako první norská strana aplikovala pojem *integrační politika* do svého programu. Integrace je dle strany nutná z toho důvodu, aby se zamezilo konfliktům a nerovnostem. Nebyla náhoda, že s tímto pojmem přišla strana zrovna tehdy; začátkem 90. let zuřila válka na Balkáně a do Norska se na přelomu let 1992 a 1993 uchýlilo na 12 000 bosenských uprchlíků a další etnické skupiny z balkánských zemí. Integrace je pro FrP velmi důležitá, již od 90. let na ni pravidelně ve svých programech či proslovech svých členů ve *Stortingetu*¹⁷ odkazuje. FrP tvrdí, že když nedojde k integraci imigrantů, tak hrozí v norské společnosti konflikt, který bude vyvolán odlišnostmi mezi kulturami. Carl I. Hagen navíc dodává, že imigrace znamená i zvýšenou míru kriminality, protože mnoho imigrantů si s sebou přináší *kulturu jako zbraň a mentalitu členů gangů* (Hagelund, 2003: 55-56). Strana vydala několik manifestů. V prvním manifestu strany nebyla o imigrantech ani zmínka, druhý manifest (1977-1981) se imigraci věnoval pouze v souvislosti s nezaměstnaností. Roku 1985 FrP přišla v programu s argumentem proti dotovanému bydlení, příspěvků na kurzy mateřského jazyka pro cizince a dalších finančních příspěvků pro imigranty (Bjørklund – Andersen, 1999: 2-3). Strana to začala vnímat jako upřednostňování přistěhovalců a diskriminaci Norů a označila to za *zneužívání* sociálního státu cizinci. Podle ní z výhod sociálního státu profitují hlavně cizinci, kteří pobírají různé příspěvky, které běžně Norové nedostávají, například podpora na fungování organizací zaměřených na imigranty nebo příspěvky na jazykové kurzy mateřského jazyka. FrP se tak dle svých slov snaží nastolit rovnost mezi imigranty a norskými občany. Hagen ve *Stortingetu* prohlásil: „V současné době

¹⁷ *Stortinget* je norský jednokomorový parlament.

existuje celá řada speciálních výhod, z nichž mají přistěhovalci zisk, a které jsou hrazeny norskými daňovými poplatníky ... [seznam některých z těchto výhod] ... Tyto výhody by měly být podle našeho názoru odstraněny. Stojí peníze, které by mohly být případně použity na pomoc sociálně slabým skupinám obyvatelstva, jako jsou zdravotně postižení, senioři ve špatné finanční situaci a nemocní lidé. Tyto výlohy nesou hlavní odpovědnost za to, že někteří lidé mají negativní a nešťastný postoj k imigrantům“¹⁸ (Hagelund, 2003: 54). V manifestu můžeme vidět silný neoliberální podtón, když strana uvedla, že souhlasí s volným přistěhovalectvím, ale pouze pokud přistěhovalci nebudou zatěžovat sociální systém a zvyšovat míru kriminality. Nicméně norské zákony garantují přistěhovalcům sociální práva, takže tato politika nikdy nemohla začít fungovat (Bjørklund – Andersen, 1999: 2-3).

Další manifest byl uveřejněn roku 1989. V něm FrP uvedla, že Norsko by mělo zavést krátkodobé pracovní povolení pro zahraniční pracovníky, přičemž jako inspiraci vnímala Švýcarsko. Tato část manifestu však byla v rozporu s platnými právními předpisy, takže byla později zrušena. Následující manifesty v letech 1990 a 1993 kladly výrazně větší důraz na kulturní aspekty imigrace. V manifestu z roku 1993 se dokonce objevilo tvrzení, že norská společnost by byla bez národnostních menšin ideální, protože jádrem konfliktu ve společnosti jsou podle strany odlišné segmenty populace. Z toho důvodu strana přišla s doporučením pro integraci přistěhovalců v kombinaci s velmi restriktivní politikou, která by stanovila nové přísné kvóty pro mimoevropské přistěhovalce (Bjørklund – Andersen, 1999: 3-7).

Kampaň FrP roku 1999 byla značně zmedializovaná, proto stojí za pozornost. FrP v rámci této kampaně velmi řešila problematiku přistěhovalectví, a to vyvolalo velký zájem médií, která mimo jiné citovala i členy strany. Například Øystein Hedstrøm řekl: „Studoval jsem integrační politiky v celé Evropě a nikde nefungují. Kde křesťané a muslimové, židé a Arabové a další odlišné kultury žijí pohromadě, tam se život

¹⁸ „There currently exists a number of special benefits that immigrants profit from and which are paid by the taxpayers of the country ... [lists some of these benefits] ... These special measures should in our opinion be removed. They cost money that alternatively could have been used to help weak groups like the disabled, hard-up elderly and sick people. These special measures carry the main responsibility for some individuals having negative and unfortunate attitudes towards immigrants“.

vyznačuje vraždami, drogami a dalšími typy zločinů¹⁹. Vidar Kleppe zase uvedl: „Nemám nic proti přistěhovalcům, ale nemůžete popřít, že s sebou do Norska přinášejí některé negativní aspekty. Můžou to být drogy, kriminalita a útlak žen. Nechci, aby byl náš národ tímto zničen. To je to, co my děláme“²⁰. Musíme si ale v tomto smyslu uvědomit, že Hedstrøm a Kleppe patřili mezi nejradikálnější členy strany a například Hagen se s nimi ve všech ohledech neztotožňoval. Hagen totiž tvrdil, že cizince lze do norské společnosti integrovat a asimilovat, podle Hedstrøma a Kleppeho je to nemožné. Nicméně média se soustředila hlavně na xenofobní výroky Hedstrøma a Kleppeho, převážně z toho důvodu, že jejich radikální názory, které otiskly, jim zvyšovaly prodejnost. Zároveň byla dobudována díky médiím image FrP jako strany, která se silně staví proti přistěhovalcům a otevřeně upozorňuje na problematiku s ní spojenou (Hagelund, 2003: 58).

Roku 2005 se na internetových stránkách FrP objevila předvolební brožura, která způsobila v Norsku rozruch (viz příloha 3). Na brožuře byl zobrazený snědý muž držící zbraň a nápis: „Pachatel je cizího původu“. Kritici stranu osočili z rasismu a podněcování rasové segregace a diskriminace přistěhovalců. Díky této brožuře byla FrP svými odpůrci zařazena ke krajně pravicovým stranám v Evropě, mezi něž patří například Národní fronta ve Francii. Strana zareagovala tím, že popřela, že by podněcovala xenofobii. Tvrdí, že pouze nazývá věci pravými jmény, protože podle ní neustále roste počet mladých cizinců, kteří provozují trestnou činnost. FrP chtěla brožurou upozornit na nebezpečí údajně benevolentních imigračních a integračních zákonů, jejichž výsledkem je zvýšená míra imigrace a nedostatečná integrace, které vedou ke kriminalitě mezi cizinci. FrP kritizuje současný způsob integrace cizinců, který považuje za nedostatečný²¹. FrP také neustále upozorňuje na trend zvyšujícího se počtu zločinců s imigračním pozadím v norských věznicích, jejichž počet dnes

¹⁹ „I have studied integration policies all over Europe, and it does not work anywhere. Where Christians and Muslims, Jews and Arabs and other different cultures live together, life is characterised by murder, drugs and other types of crime“.

²⁰ „I have got nothing against immigrants, but you cannot deny that they bring some negative aspects to Norway. It can be drugs, crime and oppression of women. I do not want us to ruin our nation with this. That is what we are about to do“.

²¹ Dagbladet. *Sterke reaksjoner på Frp-brosjyre*. 16. 8. 2005 (<http://www.dagbladet.no/nyheter/2005/08/16/440336.html>, 13. 4. 2014) [Použit překladáč Google].

dosahuje 40 %. Strana uvádí, že standard, jakým věznice disponují, je asi těžko odrazujícím. FrP kritizuje norské úřady při udělování azylu, protože podrobně neprozkoumávají trestní minulost žadatelů o azyl. Ti jsou podle strany jedním ze zdrojů kriminality v zemi²². Tvrzení FrP o zvýšené míře kriminality mezi cizinci potvrzuje i policejní šéf v Oslu Hans Sverre Sjøvold, podle něhož cizinci přicházející do Norska na omezenou dobu, tak činí, aby zde mohli páchat trestnou činnost. To ve výsledku stigmatizuje přistěhovalce, které je třeba v tomto případě dle Sjøvolda odlišovat. Roku 2012 počet nahlášených případů kapesních krádeží vzrostl o 19,4 %, další krádeže o 8,1 % a počet případů souvisejícími s drogami o 15,1 %. S tím také souvisí to, proč každý třetí oslovený respondent uvedl, že imigranti jsou zdrojem nejistoty²³.

V únoru 2014 byly na základě celostátního referenda ve Švýcarsku zavedeny přísnější kvóty pro cizince. Toto referendum bylo iniciováno SVP, která je v tomto případě inspirací pro FrP. Ta usiluje o zavedení podobných kvót i v Norsku, aby se omezil příliv imigrantů hlavně ze zemí Evropské unie²⁴. Podle statistik se předpokládá, že přistěhovalci z východních zemí EU budou nejrychleji rostoucí skupinou cizinců do roku 2100, kdy jejich počet pravděpodobně dosáhne 730 000 osob²⁵. Opačný postoj má norská vláda, která vyjádřila znepokojení nad výsledkem švýcarského referenda. Vláda chce vyčkávat, jaké dopady bude mít toto omezení imigrace pro švýcarskou ekonomiku, která výrazně těžila z pracovní imigrace. FrP ale norské vládě oponuje a tvrdí, že pracovní imigranti jdou do Norska hlavně za sociálními výhodami, mezi něž patří příspěvky na bydlení, bezplatná zdravotní péče a sociální dávky. FrP je však jedinou stranou v systému, která chce výrazně omezit

²² FrP. *Frihet* (<http://www.frp.no/nor/mener/En-enklere-hverdag/Frihet>, 17. 4. 2014) [Použit překladáč Google].

²³ Norway News. *Foreigners increase Norway's crime statistics*. 8. 3. 2013 (<http://www.norwaynews.com/en/~view.php?73Sb5548O84839v2851oe844SJ3887Os76DDo353Q5a8>, 17. 4. 2014).

²⁴ Norway News. *Norway to follow in Switzerland's footsteps with immigration vote?* 11. 2. 2014 (<http://www.norwaynews.com/en/~view.php?73X7854IJd483aA285bpj844QK388bRO76Czl253Q838>, 17. 4. 2014).

²⁵ Norway News. *Eastern Europeans are the fastest growing group of immigrants*. 5. 6. 2013 (<http://www.norwaynews.com/en/~view.php?72U2654TI4482bu285Xie844UP3884UR76GBh353M8A8>, 17. 4. 2014).

pracovní imigraci, ostatní strany ji považují za přínos pro norskou ekonomiku, protože pracovníci odvádějí daně²⁶.

5.3 Nizozemsko

PVV byla založena roku 2006 a už v parlamentních volbách téhož roku dokázala získat 9 mandátů (Rooyackers – Verkuyten, 2012: 134). Ve volbách roku 2010 měla strana znovu vysoké zisky a získala více než dvojnásobek křesel. Do těchto voleb šla strana s heslem *Stop islamizaci Nizozemska* a s požadavkem zdanění nošení šátků a zákazem distribuce koránu. Úspěch PVV značí, že pro řadu Nizozemců je imigrace důležitým tématem (Coughlan, 2010).

Předseda nizozemské PVV, Geert Wilders, který je známým kontroverzním politikem, má výrazný vliv na vývoj nizozemské politiky. PVV dokázala zabodovat u řady voličů zejména svou radikálnější rétorikou, která byla namířena hlavně vůči přistěhovalcům. Nizozemí je sice multikulturním státem, nicméně se zde najdou lidé, kterým sílí imigrace, hlavně z mimoevropských regionů, není příliš po chuti. PVV se hned ve svých začátcích začala prezentovat jako subjekt, který je ostře vyhrazený vůči muslimům. Můžeme dokonce hovořit v případě PVV o anti-islámském rasismu. PVV za hlavní existenční hrozbu pro nizozemské občany považuje muslimské přistěhovalce. Důkazem jsou výstupy předsedy Geerta Wilderse. Tvrdí mimo jiné, že multikulturalismus, na kterém je vystavěna současná nizozemská společnost, je silně narušen islámskou identitou a kulturou, jež s sebou přinesli muslimští imigranti (de Jong, 2010: 17).

Wilders klade důraz na definici nizozemské národní identity, která je důsledně odlišena od islámské identity. Tvrdí rovněž, že jeho názory a postoje k imigrantům z islámských zemí jsou odrazem pocitů celé společnosti, protože všichni občané silně vnímají propastné rozdíly mezi těmito dvěma identitami. Wilders se ohání průzkumy, podle nichž za ním stojí většina společnosti. Nizozemci odmítají podle něj existenci

²⁶ Norway News. *Norway to follow in Switzerland's footsteps with immigration vote?* 11. 2. 2014 (<http://www.norwaynews.com/en/~view.php?73X7854Ijd483aA285bpj844QK388bRO76Czl253Q838>, 17. 4. 2014)

muslimské minority. Za úspěchem Wildersovo strany stojí mimo jiné to, že sdílí obavy a starosti části společnosti a vhodnými prostředky na ně reaguje, nejčastěji pomocí politické agitace ovlivněné populismem. Wilders a PVV se staví do pozice mluvčích občanů, kteří mají strach z rostoucí imigrace. To ve výsledku posiluje pozici celé strany, protože je vnímána jako subjekt, který skutečně hájí zájmy občanů a bojuje proti imigraci, a pokud to vztáhneme na muslimskou imigraci, tak i proti hrozbě islamizace. Pozici PVV navíc do jisté míry posiluje Wildersovo tvrzení, že řada lidí jeho stranu sice nevolí, nicméně se s její vyhraněností vůči imigraci zcela ztotožňuje. PVV také pracuje na své image tím, že se prezentuje jako strana, která přesahuje hranici stranické politiky, protože dokáže do své politiky zahrnout i celou veřejnost. Zároveň se PVV snaží ostře vymezit vůči ostatním stranám v parlamentu tím, že se staví do role jediného subjektu, který dokáže adekvátním způsobem zastavit pokračující imigraci, výstavbu nových mešit či snížit kriminalitu (Rooyackers – Verkuyten, 2012: 137-138).

Geert Wilders, který je jediným oficiálním členem této strany, vstoupil do povědomí (mezinárodní) veřejnosti svým radiálním přístupem k islámské imigraci. Wilders poukazuje na nebezpečí sílící muslimské imigrace a dodává, že mnoho muslimů je nevzdělaných a někdy i negramotných a přináší s sebou zvyky *zaostalých* islámských států. Dnes žije v Nizozemsku přibližně 1 milion muslimů. Imigrace způsobuje podle Wilderse zatížení sociálního systému a zvýšení míry kriminality. Finanční náklady na masovou imigraci v Nizozemsku již přesáhly 100 miliard eur. Wilders ale upozorňuje, že Evropa by se nejvíce měla obávat islamizace, protože podle něj kriminalita ani finanční výdaje za imigranty nejsou takovým problémem jako vysoká porodnost u muslimské minority a množství muslimských přistěhovalců, které neustále plyne do země. Wilders souhlasí s tvrzením spisovatele Bata Ye'ora o islamizaci Evropy a jejího přetvoření v Eurabii²⁷. Wilders varování před muslimy zmiňuje i ve svém dokumentárním snímku *Fitna*, který poukazuje na problematiku jednání ve jménu islámu. Wilders ve filmu představuje vlastní chápání Koránu, který vnímá jako inspiraci a podnět pro teroristické útoky muslimských radikálů a ospravedlnění nenávisti vůči Západu a prakticky všem nemuslimům.

²⁷ Gates of Vienna (2008). *Geert Wilders' Speech in Jerusalem*. 14. 12. 2008 (<http://gatesofvienna.blogspot.cz/2008/12/geert-wilders-speech-in-jerusalem.html>, 30.3. 2014).

Je ale třeba zdůraznit, že Wilders účelově ve filmu použil vybrané záběry, které ukazují muslimy v tom nejhorším světle – jako vrahy, teroristy, antisemity a náboženské fanatiky, kteří se snaží islamizovat svět²⁸.

Wilders podle svých slov nemá nic proti lidem, nýbrž proti islámu, který považuje za totalitní fašistickou ideologii. Jeho odpor k islámu došel tak daleko, že když byla královna Beatrix na formální návštěvě států v Perském zálivu a měla zde zahalené vlasy šátkem, hlasitě se vůči tomuto gestu ohradil. Ve svém dalším proslovu uvedl: „Tolerantní společnost není sebevražedná společnost. Musí se bránit proti silám temnot, nenávisti a odstranit nevědomost. Nemůže být tolerantní k netoleranci a přitom zůstat naživu. To znamená, že my nesmíme dát volnou ruku těm, kteří nás chtějí zotročit“²⁹ (Dickey, 2012).

V rámci své kritiky islámu svatou knihu Korán přirovnává k Hitlerovu slavnému dílu *Mein Kampf* a proroka Mohammeda nazývá barbaram. Wilders vyzval k zákazu výstavby mešit a minaretů, k uzavření islámských škol a k oficiálnímu zákazu distribuce Koránu. Tato jeho veřejná prohlášení vedla k tomu, že je od roku 2004 pod neustálou ochranou kvůli možným útokům. Navíc ho nizozemský soud v roce 2009 začal stíhat kvůli podněcování nenávisti vůči muslimům. Wildersovi jeho radikální smýšlení nicméně přineslo i významnou podporu nizozemské veřejnosti, která spolu s ním sdílí strach z možné islamizace Evropy (Rooyackers – Verkuyten, 2012: 134, 140).

Nejen proti imigrantům z islámského světa je PVV negativně zaměřená. Její kritice čelí i imigranti ze zemí střední a východní Evropy. Velmi kritizovanými se v této souvislosti staly webové stránky spravované Wildersovou stranou, které se zaměřovaly na slovanské imigranty, ačkoliv většinou pocházeli ze zemí, které jsou členy Evropské unie. Stránky vyzývaly nizozemské občany, aby ohlásili příslušným úřadům ty Slované, kteří se podle nich dopustili nějakých přestupků. Mezi tyto přestupky podle PVV patří například nadměrné pití alkoholu či příliš hlasité mluvení.

²⁸ You Tube. *Fitna* – Full Movie (https://www.youtube.com/watch?v=kIKCgRlwQUA&oref=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DkIKCgRlwQUA&has_verified=1, 18. 3. 2014).

²⁹ „A tolerant society is not a suicidal society. It must defend itself against the powers of darkness, the force of hatred, and the blight of ignorance. It cannot tolerate the intolerant and survive. This means that we must not give a free hand to those who want to subjugate us“.

Na webových stránkách se doslova psalo: „Máte problémy s lidmi ze střední a východní Evropy? Ztratili jste práci kvůli Polákovi, Bulharovi, Rumunovi nebo někomu jinému pocházejícímu z východní Evropy? Chceme to vědět“³⁰. PVV v reakci na tuto výzvu přišlo více než 40 000 odpovědí (Petrou, 2012: 39).

PVV tímto krokem sice vzbudila debaty a měla řadu odpůrců, nicméně nizozemský premiér Mark Rutte mezi ně nepatřil, protože se v této souvislosti rozhodl vyčkávat. Bylo to z čistě pragmatického důvodu, protože PVV tehdy zajišťovala jeho straně v parlamentu těsnou většinu. Rutte argumentoval tím, že nemůže reagovat na jednání PVV. Toto chování můžeme považovat za důkaz, že Wilders měl a má velký dopad na nizozemskou politiku. O dost vášnivěji reagovala polská veřejnost, přičemž polská média vyzvala Poláky, aby bojkotovali nizozemské výrobky a služby. Deset velvyslanců ze zemí střední a východní Evropy napsalo otevřený dopis, v němž vyjádřilo své rozhořčení z webových stránek a chování PVV (Petrou, 2012: 39).

Wildersova strana si dokázala získat popularitu i díky svému populismu a xenofobii. PVV vznikla v roce 2006, přičemž pár měsíců na to propukla celosvětová ekonomická krize, která postihla i nizozemskou ekonomiku. Strana dokázala využít strachu občanů z dopadů krize a obav o jejich zaměstnání a začala v této souvislosti osočovat imigranty, že berou nizozemským občanům práci. Na to Nizozemci slyšeli a odrazilo se to v podpoře strany ve volbách – v roce 2010 získala PVV 15, 5 % hlasů (Petrou, 2012: 39).

Wilders se řadí mezi nejdůležitější nizozemské politiky a někteří jeho kritici ho dokonce označují za *nejnebezpečnější hlas* v Evropě. Jeho nebezpečnost tkví ve xenofobii, kterou propaguje, a v tom, že dokáže upoutat pozornost a získat tak řadu následovníků. Mezi nejznámější patří beze sporu Anders Breivik, který zabil 76 osob. Breivik je obdivovatelem Wilderse a ve svém 1 500 stránkovém anti-imigračním manifestu na něj více než 30krát odkazoval. Wilders se ale od Breivika distancoval a označil ho za šílence (Dickey, 2012).

³⁰ „Do you have problems with people from Central and Eastern Europe? Have you lost your job to a Pole, Bulgarian, Romanian or other Eastern European? We want to know.“

6. Závěr

Předložená bakalářská práce se zabývá anti-imigračními politikami norské Pokrokové strany (*Fremskrittspartiet*, FrP), nizozemské Strany pro svobodu (*Partij voor de Vrijheid*, PVV) a Švýcarské lidové strany (*Schweizerische Volkspartei*, SVP). Cílem práce je zodpovězení dvou výzkumných otázek, které jsou stanoveny v úvodu. První otázka se týká obsahu programu zkoumaných stran, tedy jakou společnou ideologii strany sdílí a jaký tato ideologie má vliv na jejich programatiky. Práce se při definování ideologie SVP, PVV a FrP opírala zejména o díla Case Muddeho, Petra Černého a Jana Charváta. Zkoumané strany jsou zde na základě těchto zdrojů definovány jako pravicově-populistické s extremistickými a radikálními sklony nacházejícími se v krajní části politického spektra, pro které je typický nacionalismus, konzervatismus, xenofobní tendence a politické vůdcovství.

Zkoumané strany jsou pravicově-populistické, přičemž populismus jsme zde vymezili jako součást ideologie stran a způsob jejich politické komunikace. Populismus jsme vztáhli vyloženě na případ anti-imigračních postojů. Jako součást ideologie se populismus projevuje v odmítání vládních politik, ne však v tom smyslu, že by se snažil o narušení demokracie nebo politického systému.

SVP, PVV a FrP se vyznačují radikálními a extremistickými tendencemi. Extremismus se projevuje zejména v oblasti nacionalismu. V praxi je to kladení vlastního etnika do popředí a jeho celkové vyšší hodnocení. Nacionalistický extremismus zkoumaných stran můžeme v řadě případů spojit s rasismem a nesnášenlivostí vůči jiným etnikům. To se promítá do imigračních politik stran.

Od ideologie stran se odvíjí jejich programatika. V programatikách stran je silně znatelný nacionalismus, který definuje vlastní národ jako něco exkluzivního. Imigranti jsou vnímáni jako cizí prvek, jehož přítomnost je nežádoucí. Tento postoj se projevuje vyvíjením tlaku na vyloučení tohoto cizího segmentu z vlastního národního státu. V první řadě se jedná o mimoevropské přistěhovalce, kteří přinášejí do Evropy vlastní identitu, kulturu, náboženství, zvyky. Součástí programatik zkoumaných stran jsou anti-imigrační politiky, díky kterým strany považujeme za anti-imigrační politické subjekty. Zároveň zkoumané strany patří díky své radikální rétorice mezi nejvýraznější

anti-imigrační strany v Evropě. Pomocí anti-imigračních politik strany upozorňují na nebezpečí sílící imigrace do vlastních států. To se promítá i do kampaní stran, v nichž se objevuje apel na kontrolu a regulaci imigrace, včetně zpřísnění azylových zákonů. V souvislosti se zvýšenou mírou imigrace strany kritizují zatěžování sociálních systémů přistěhovalci. Imigrace také způsobuje podle stran zvýšení míry kriminality a organizovaného zločinu, který má dopad na fyzickou bezpečnost občanů.

Druhá výzkumná otázka se zaměřuje na komunikaci programu, tedy pomocí jakých prostředků se zkoumané strany na veřejnosti prezentují a jakým způsobem zdůvodňují svůj anti-imigrační postoj. Komunikace programu je zastoupena formami politické komunikace, která je pro pravicově-populistické strany typická. Jedná se o populismus a politické vůdcovství ve smyslu silného charismatického lídra. Pomocí populismu strany reagují na nálady ve společnosti. Populismus jim také pomáhá při přesvědčování voličů o správnosti volebních programů a při získávání podpory veřejnosti. Populismus, který se vyskytuje u zkoumaných stran, můžeme označit jako pravicový. Pravicový populismus je typický zejména negativním postojem vůči imigrantům. Pravicově-populistické strany slibují odstranění závažných problémů společnosti, které podle nich způsobují imigranti, tím že se radikálním způsobem začne řešit otázka přistěhovalců. Díky změně imigračních a integračních politik tak mohou být vyřešeny řady problémů v různých oblastech.

Další významnou formou politické komunikace je politické vůdcovství. Politické vůdcovství v tomto smyslu chápeme jako důraz na silnou osobnost lídra, který je mluvčím strany a zároveň hlavní osobou, která komunikuje s voliči. Výrazná osobnost lídra je volbách velmi důležitá, protože dokáže straně přinést dostatečnou pozornost, a tudíž i nové voliče. Silný lídr je rovněž důležitý pro vnitřní chod strany, která je institucionalizovaná. FrP, SVP a PVV se vyznačují tím, že mají v čele výrazného a charismatického vůdce. Předsedkyní FrP je Siv Jensen, SVP vede Toni Brunner a PVV Geert Wilders.

Strany svůj anti-imigrační postoj zdůvodňují na základě sekuritizace imigrace. Za procesem sekuritizace však samy stály. Strany se vyznačují anti-imigračními politikami, které byly nástrojem vzniku sekuritizace imigrace. Strany tedy považujeme za sekuritizující aktéry, kteří referenční objekt, občany, přesvědčili o hrozbě imigrace. Strany s referenčním objektem komunikují pomocí populismu a politického vůdcovství. Aktéři sekuritizací vyjadřují, že imigrace je hrozbou, je to něco, čeho by se občané měli bát. Jako argumenty byla použita tvrzení ohledně fyzického ohrožení občanů, protože imigrace je podle aktérů tradičně spjata se zvýšenou mírou kriminality a organizovaného zločinu, narušení národní identity, možná islamizace a tlak na pracovní trhy a sociální systémy. Argumenty byly občanům představeny v programatikách a kampaních stran, a k jejich veřejné propagaci došlo pomocí populismu a politického vůdcovství. Pomocí těchto argumentů došlo dotvoření sekuritizace, a tedy i legitimizaci kroků aktérů. Získaná legitimita umožňuje aktérům překročit hranice. K tomu dochází v rámci kampaní a iniciativ stran, které jsou často diskriminační a podporují segregaci imigrantů.

V anti-imigračních politikách zkoumaných stran můžeme nalézt jisté odlišnosti. V první řadě je to způsob, jakým vyjadřují své anti-imigrační postoje. U FrP a SVP je typické, že tyto postoje prezentují skrze kampaně, manifesty a iniciativy. PVV se vůči imigrantům negativně staví převážně v rámci veřejných výstupů Geerta Wilderse, který je jediným oficiálním členem strany. Velká část výstupů Wilderse je zaměřena proti muslimským přistěhovalcům, dokonce můžeme v tomto případě hovořit o anti-islámském rasismu. Podobný postoj má i SVP, která muslimské přistěhovalce vnímá velmi negativně. V tomto ohledu se liší přístup FrP, jež má ve svém programu zakomponovanou *integrační politiku* s cílem předejít možným konfliktům. Pro všechny zkoumané strany ale platí, že bojují za zpřísnění imigračních a azylových zákonů.

7. Seznam použitých zdrojů

7.1 Odborné publikace a články

Belling, Vojtěch (2002). Dimenze pravicového populismu ve Švýcarsku (SVP po roce 1999). *Politologický časopis*. Masarykova univerzita: Brno.

Betz, Hans-Georg – Johnson, Carol (2004). Against the current-stemming the tide: the nostalgic ideology of the contemporary radical populist right. *Journal of Political Ideologies*. Vol. 9, Issue 3, s. 311-327.

Bjørklund, Tor – Andersen, Jørgen Goul (1999). Anti-Immigration Parties in Denmark and Norway: The Progress Parties and the Danish People's Party. *Aalborg: Aalborg Universitet* (<http://vbn.aau.dk/fbspretrieve/93212/350319994.pdf>, 15. 3. 2013).

Buzan, Barry – Waever, Ole – de Wilde, Jaap (2005). *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu* (Brno: Centrum strategických studií).

Černý, Petr (2005). *Politický extremismus a právo* (Praha: Eurolex Bohemia).

de Jong, Alex (2010). The Netherlands' Changing Politics Islamophobia Sets the Terms. *Against the Current*. Vol. 25, Issue 2, s. 17-18.

de Raadt, Jasper – Hollanders, David – Krouwel, André (2004). Varieties of Populism: An Analysis of the Programmatic Character of Six European Parties. *Working Papers Political Science*. No. 2004/04 (http://www.fsw.vu.nl/en/Images/Varieties%20of%20Populism_tcm31-42718.pdf, 15. 3. 2013).

Dickey, Christopher (2012). Can't someone tell Geert Wilders to stop his anti-muslim diatribes before somebody gets hurt? *Newsweek*. Vol. 159, Issue 4.

Hagelund, Anniken (2003). A matter of decency? The Progress Party in Norwegian immigration politics. *Journal of Ethnic & Migration Studies*. Vol. 29, Issue 1.

- Charvát, Jan (2007). *Současný politický extremismus a radikalismus* (Praha: Portál).
- Church, Clive H. (2008). The Swiss Elections of 21 October 2007: Consensus Fights Back. *West European Politics*. Vol. 31, Issue 3, s. 608-613.
- Mudde, Cas (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe* (Cambridge: Cambridge University Press).
- Neuger, James G. – Bosley, Catherine (2014). The Swiss Vote- And Europe Takes Note. *Bloomberg Businessweek*. Issue 4367, s. 20-21.
- Petrou, Michael (2012). Wilders against the Slavs. *Maclean's*. Vol. 125, Issue 8, s. 39.
- Rooyackers, Ilse N. – Verkuyten, Maykel (2012). Mobilizing support for the extreme right: A discursive analysis of minority leadership. *British Journal of Social Psychology*. Vol. 51, Issue 1, s. 130-148.
- Scheu, Harald Christian (ed.) (2011). *Migrace a kulturní konflikty* (Praha: Auditorium).
- Skenderovic, Damir (2007). Immigration and the radical right in Switzerland: ideology, discourse and opportunities. *Patterns of Prejudice*. Vol. 41, Issue 2, s. 155-176.
- Štica, Petr (2010). *Migrace a státní suverenita. Oprávnění a hranice přistěhovalecké politiky z pohledu křesťanské sociální etiky* (Červený Kostelec: Pavel Mervart).
- Triandafyllidou, Anna – Modood, Tariq – Zapata-Barero, Ricard (2006). European challenges to multicultural citizenship. Muslims, secularism and beyond. In: Modood, Tariq – Triandafyllidou, Anna – Zapata-Barero, Ricard (eds.), *Multiculturalism, Muslims and Citizenship: A European Approach* (London: Routledge), s. 1-22.
- van Kessel, Stijn (2011). Explaining the Electoral Performance of Populist Parties: The Netherlands as a Case Study. *Perspectives on European Politics & Society*. Vol. 12, Issue 1, s. 68-88.
- West, Diana (2008). Confronting Islamists. *The Washington Times*. 21. 7. 2008.

7.2 Internetové zdroje

Bundesamt für Statistik. *Freiheitsentzug, Strafvollzug - Daten, Indikatoren* (http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/themen/19/03/05/key/ueberblick/wichtigsten_zahlen.html, 23. 3. 2014).

Bundesamt für Statistik. *Wanderung der ständigen ausländischen Wohnbevölkerung, 1950-2012*

(<http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/themen/01/07/blank/data/01.html>, 20. 4. 2014).

Bundesamt für Statistik. *Migration und Integration* (<http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/themen/01/07/blank/key/04.html>, 20. 4. 2014).

Coughlan, Geraldine (2010). Surge for Dutch anti-Islam Freedom Party. *BBC*. 10. 6. 2010 (<http://www.bbc.co.uk/news/10271153>, 13. 4. 2014).

Cumming-Bruce, Nick – Erlanger, Steven (2009). Swiss Ban Building of Minarets on Mosques. *The New York Times*. 29. 11. 2009 (http://www.nytimes.com/2009/11/30/world/europe/30swiss.html?_r=0, 26. 12. 2013).

Dagbladet. *Sterke reaksjoner på Frp-brosjyre*. 16. 8. 2005 (<http://www.dagbladet.no/nyheter/2005/08/16/440336.html>, 13. 4. 2014) [Použit překladáč Google].

Durchsetzungs-Initiative. *Wichtiger Schritt zur Ausschaffung* (<http://www.durchsetzungsinitiative.ch/infos/medienmitteilungen/wichtiger-schritt-zur-ausschaffung.html>, 18. 4. 2014).

Durchsetzungs-Initiative. *In Kürze* (<http://www.durchsetzungsinitiative.ch/wortlaut/index.html>, 18. 4. 2014).

FrP. *Frihet* (<http://www.frp.no/nor/mener/En-enklere-hverdag/Frihet>, 17. 4. 2014) [Použit překladáč Google].

Gates of Vienna. *Geert Wilders' Speech in Jerusalem*. 14. 12. 2008 (<http://gatesofvienna.blogspot.cz/2008/12/geert-wilders-speech-in-jerusalem.html>, 30. 3. 2014).

Masseneinwanderung stoppen. *Argumente* (<http://masseneinwanderung.ch/content/argumente/>, 31. 3. 2014).

N, James (2013). Faith and Statecraft in the Middle East — Too Short Sighted. *Urrepublic*. 1. 12. 2013 (<http://www.urrepublic.com/faith-and-statecraft-in-the-middle-east-too-short-sighted/>, 13. 4. 2014).

Norway News. *Eastern Europeans are the fastest growing group of immigrants*. 5. 6. 2013 (<http://www.norwaynews.com/en/~view.php?72U2654TI4482bu285Xie844UP3884UR76GBh353M8A8>, 17. 4. 2014).

Norway News. *Foreigners increase Norway's crime statistics*. 8. 3. 2013 (<http://www.norwaynews.com/en/~view.php?73Sb5548O84839v2851oe844SJ3887Os76DDo353Q5a8>, 17. 4. 2014).

Norway News. *Norway to follow in Switzerland's footsteps with immigration vote?* 11. 2. 2014 (<http://www.norwaynews.com/en/~view.php?73X7854IJd483aA285bpj844QK388bRO76Czl253Q838>, 17. 4. 2014).

Pop, Valentina (2010). Switzerland to kick out convicted foreigners. *Euobserver*. 29. 11. 2010 (<http://euobserver.com/justice/31376>, 13. 4. 2014).

Sciolino, Elaine (2007). Immigration, Black Sheep and Swiss Rage. *The New York Times*. 8. 10. 2007 (http://www.nytimes.com/2007/10/08/world/europe/08swiss.html?_r=2&, 15. 3. 2013).

Statistics Netherlands. *Immigration and emigration hit new record high in 2011* (<http://www.cbs.nl/en-GB/menu/themas/dossiers/allochtonen/publicaties/artikelen/archief/2012/2012-3547-wm.htm>, 20. 4. 2014).

Statistics Netherlands. *More immigrants from EU countries* (<http://www.cbs.nl/en-GB/menu/themas/dossiers/allochtonen/publicaties/artikelen/archief/2012/2012-011-pb.htm>, 20. 4. 2014).

Statistics Norway. *Immigration and emigration, 2012* (<https://www.ssb.no/en/befolkning/statistikker/innvutv/aar>, 20. 4. 2014).

SVP (2011). *Schluss mit Missbräuchen und Chaos im Asylwesen*. Bern (<http://www.svp.ch/tasks/render/file/?method=inline&fileID=AAF29624-0F5B-4576-A62323AFA33C0217>, 18. 4. 2014).

You Tube. *Sicherheit schaffen* (<https://www.youtube.com/watch?v=GBov0mrQ-tI>, 18. 3. 2014).

You Tube. *Fitna – Full Movie* (https://www.youtube.com/watch?v=kIKCgRlwQUA&oref=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DkIKCgRlwQUA&has_verified=1, 18. 3. 2014).

8. Resumé

This presented bachelor thesis focuses on the anti-immigration policies of the Norwegian Progressive Party (FrP), the Dutch Party for Freedom (PVV) and the Swiss People's Party (SVP). These researched right-wing populist parties thanks to their radical rhetoric are introducing the segment of most significant anti-immigration political units in Europe. The first part of the thesis is a theoretical, and its main purpose is to characterize the common ideology of these parties, their programs with a close attention to the anti-immigration policy and the specific way of political communication. In this part of the work anti-immigration party's policies are subscribed as a tool for immigration's securitization. The practical part of presented thesis applies to anti-immigration party's policies, their particular campaigns and attitudes towards the public. The main goal of this thesis is to define the common ideology and to describe its influence on the program of discussed parties, also to characterize tools, which help to represent the party to the public, and to determine in which way they justify their anti-immigration stance.

Seznam tabulek

Tabulka 1: Trvalý pobyt osob starších 15 let v roce 2012.....	23
Tabulka 2: Počet imigrantů, kteří přicházeli do Švýcarska v letech 1950-2012.....	25
Tabulka 3: Imigrace do Norska v roce 2012.....	26

Seznam obrázků

Obrázek 1: Obyvatelstvo podle migračního statusu v roce 2012.....	24
Obrázek 2: Imigrace a emigrace v letech 1972-2012.....	27
Obrázek 3: Imigrace a emigrace v letech 1995-2011.....	28

Seznam příloh

Příloha 1: Předvolební plakát SVP.....	55
Příloha 2: Iniciativa SVP.....	56
Příloha 3: Předvolební brožura FrP.....	57

Příloha 1: Předvolební plakát SVP

Zdroj: Pop, Valentina (2010). Switzerland to kick out convicted foreigners. *Euobserver*. 29. 11. 2010 (<http://euobserver.com/justice/31376>, 13. 4. 2014).

Příloha 2: Iniciativa SVP

Zdroj: N, James (2013). Faith and Statecraft in the Middle East — Too Short Sighted. *Urrepublic*. 1. 12. 2013 (<http://www.urrepublic.com/faith-and-statecraft-in-the-middle-east-too-short-sighted/>, 13. 4. 2014).

Příloha 3: Předvolební brožura FrP

**«Gjerningsmannen er
av utenlandsk
opprinnelse!»**

(Pressesitat vi ofte leser)

Zdroj: Dagbladet. *Sterke reaksjoner på Frp-brosjyre.* 16. 8. 2005
(<http://www.dagbladet.no/nyheter/2005/08/16/440336.html>, 13. 4. 2014).